

BEZPŁATNE

www.mojemiasto.eu

www.facebook.com/mmgazeta

CZASOPISMO POLONIJNE DLA CIEBIE

MOJEMIASTO

nr 03 (102) maj/czerwiec 2024

D W U M I E S I Ę C Z N I K

WOLNOŚĆ UKRAINIE!

Deutsche
Vermögensberatung

Polskie
Centrum
Finansowe

Polskie Centrum Finansowe:

wsparcie w dziedzinie finansów i możliwości kariery dla Polaków w Niemczech

największa polska grupa doradców finansowych w Niemczech

ISSN 2942-4496

9 772942 449001

więcej na str. 18-19

WSZYSTKO POD JEDNYM DACHEM!

Niedrogie paliwa, wysokiej jakości marki własne,
usługi oraz innowacyjne rozwiązania dla mobilności przyszłości.

GEMEINSAM MEHR BEWEGEN www.star.de

ORLEN Deutschland GmbH
Kurt-Wagener-Str. 7
25337 Elmshorn.

NEO-NÓWKA

w programie: **TRADYCJE POLSKIE**

i zespół Żarówka

14.9.2024

München

Philharmonie

Bilety: www.gramy.de

gramy.de

Hotline: 02841 489 3004

STAR • MANAGER

spis treści

MOJE MIASTO

- Werner Meier 4
Polskie Parafie Katolickie 4
Śladami Polski w Altötting 5
Katyński Marsz Cieni Jarosław Wróblewski 6-7
FELIETON Ostatnia lekcja Bogdan Żurek 8
FELIETON Listy z Berdyczowa – Republika Weimarska i Monte Cassino Krzysztof Dobrecki 8
Wojna przeciwko kobietom Jolanta Helena Stranzenbach 10
Trójca Święta w ikonie Andrzeja Rublewa ks. Jerzy Grześkowiak 11
Mój Brat Albert Szkoła Polska im. Fryderyka Chopina z siedzibą w Remseck 12
Antonina z Miklaszewiczów Campi Jolanta Łada-Zielke 13
Hindenburg – Tannenberg – Pomnik – Propaganda Jarosław Ziółkowski 14
Dzień Polonii i Polaków za Granicą 15
Na stalowych rumakach 15

PORADNIK

- Sztuczna inteligencja a prawo autorskie Michał Barycki 16
Wyzwania Polaków w niemieckim świecie finansów 18
Szkoła jazdy Holtmann z nowym właścicielem 21
Podróże po świecie – Holandia – kraj na wodzie Sebastian Wiczorek 22-23
Alternatywne podróże po Polsce – Kolorowy zawrót głowy, czyli (nie)murale Wrocławia Grażyna Strzelecka 24
Apteka SaniPEP 26-27
Kącik piękności – Kolor włosów a charakter Orlando Sliwa 28
Na stole Przetwórz z gruszki miłości i smak dawnej Prowansji... Ranonik 30-31

AKTUALNOŚCI

- FC Husaria Monachium 35
Daria Nadolska 36
15 lat Zrzeszenia Polskich Chrześcijan w Erdingu 36
Zostań rodziną adopcyjną! Ewa Skirzewska 37
Książki na wiosnę Małgorzata Gąsiorowska 39
Podróże redaktora 41

od redakcji

DRODZY CZYTELNICY

Pewnego dnia cesarz Napoleon Bonaparte przejeżdżając przez małe francuskie miasteczko zapytał, dlaczego nie oddano salwy armatniej na jego cześć. Bardzo zdenerwowany małomiasteczkowy oficjal odpowiedział: „Powodów jest ze dwadzieścia. Po pierwsze, nie mamy armat...“

Może to niezbyt stosowne, ale jak ułał pasuje do obecnej sytuacji na Ukrainie.

Ponad dwuletnia wojna miała niejedno oblicze. Najpierw Ukrainie nie dawano żadnych szans, miała skapitulować w ciągu kilku dni. Następnie karty się odwróciły. Rosjanie w panice się wycofywali, tracąc ogromne ilości sprzętu, a nad Kremlem pojawiły się drony wieszczące rychły koniec Putina. W drugiej połowie ubiegłego roku miała ruszyć decydująca ofensywa wojsk ukraińskich i... coś poszło nie tak.

Zwalono winę na zaminowane przez Rosjan tereny, potem przyszły zmiany dowódców, obrażono się na Polskę i zbratano się z Niemcami do kwadratu, czyli z Berlinem i Brukselą, zawsze puszczającymi oko do Putina.

Na efekty tej „miłości” długo nie trzeba było czekać, bo Amerykanie przykręcili kurek z kasą, bez której wojny prowadzić się nie da. Dopiero teraz Republikanie zmiekkli. Mówią, że na skutek zabiegów naszego prezydenta, który jest z Trumpem za pan brat. Jak zwał, tak zwał – drogocenny czas uciekł. Rosjanie się dozbrowili, nadzarpnięte szeregi uzupełnili i na dobre zaczęli kąsać Ukraińców, którzy do dzisiaj nie mają czym strzelać, bo... po pierwsze, nie ma armat i amunicji!

Dochodzą wieści o mających się niebawem rozpocząć rozmowach pokojowych. Nie ulega wątpliwości, że dzisiejsza karta przetargowa Ukrainy będzie o wiele słabsza niż przed rokiem.

Prawdopodobnie o to właśnie chodziło moim tego świata.

Drodzy Czytelnicy,

oddajemy do waszych rąk doskonale przygotowane wydanie *Mojego Miasta*, w którym każdy z was znajdzie coś dla siebie. Relacjonujemy z Warszawy Katyński Marsz Cieni, pochylamy się nad losem kobiet podczas wojen, prezentujemy najsłynniejszą ikonę świata i przedstawiamy Antonię Campi – pierwszy polski głos na dworach Europy. Zapraszamy do zwiedzenia Holandii, kraju na wodzie, podziwiania wrocławskich murali oraz fryzjerskiego kunsztu mistrza Orlando z Krakowa. Znajdziecie wiosenne nowości wydawnicze, sport, a także... tajniki sztucznej inteligencji!

Życzymy przyjemnej lektury!

Wydanie jest współfinansowane w ramach funduszy polonijnych przez Konsulat Generalny RP w Monachium.

Projekt finansowany ze środków Kancelarii Prezesa Rady Ministrów w ramach konkursu Polonia i Polacy za Granicą 2023.

Publikacja wyraża jedynie poglądy autora/ów i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Kancelarii Prezesa Rady Ministrów i Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie”.

Redakcja czasopisma **Moje Miasto**

JESTEŚMY NA

Werner Meier

8.11.1941–17.04.2024

Z wielkim smutkiem pożegnaliśmy wieloletniego przewodniczącego i członka honorowego Towarzystwa Niemiecko-Polskiego w Monachium (Deutsch-Polnische Gesellschaft in München), Wenera Meiera.

Przez dziesięć lat, od 2009 do 2019 roku, z ogromnym zaangażowaniem i poświęceniem przewodniczył on zarządowi Towarzystwa, inicjując i patrolując niezliczonej ilości spotkań i imprez zbliżających do siebie oba narody.

Humor, otwartość i umiejętność nawiązywania kontaktów charakteryzowały jego pracę, a dialog niemiecko-polski był dla niego sprawą serca.

Nawet po swoim odejściu ze względów zdrowotnych udzielał on nowemu zarządowi cennych rad, angażując się w działalność Towarzystwa jako już szeregowy członek.

Był doskonale znany, szanowany i lubiany przez monachijską Polonię.

Zmarł po ciężkiej chorobie 17 kwietnia 2024 roku i spoczął na Monachijskim Cmentarzu Leśnym.

Cześć Jego Pamięci!

(Źródło, foto – DPGM)

POLSKIE PARAFIE KATOLICKIE

MONACHIUM

Heßstraße 26, 80799 München
Tel.: 089/21374290

Msze św.:

- 8:30 – kaplica Misji (Heßstr. 24) - z wyjątkiem ferii szkolnych w Bawarii (nie dotyczy wakacji letnich)
- 10:00 – kaplica św. Jana Nepomucena (Ludwigsfeld – Kristallstrasse 7)
- 8:30 – kościół św. Moniki (Max-Kolmsperger-Str. 7, Neuperlach)
- 10:00 – kościół św. Moniki (Max-Kolmsperger-Str. 7, Neuperlach) - Msza święta z udziałem dzieci z wyjątkiem ferii oraz miesięcy wakacyjnych – lipiec, sierpień i do II niedzieli września włącznie
- 12:00 – kościół św. Józefa (Josephsplatz 1)
- 13:30 – kościół św. Józefa (Josephsplatz 1) – dodatkowa na czas pandemii
- 18:30 – kościół MB Królowej Pokoju (Werinherstr. 50)

LANDSHUT

Msze św.:

- LANDSHUT – kościół św. Piotra i Pawła, Niedermaierstr.25
- w niedziele – 11:30
- środy – 18:00
- pierwsze piątki miesiąca – 18:00

ERDING – kościół św. Wincentego, Vinzenzstr.9, 85435 Erding

- w ostatnią niedzielę miesiąca – 19:00
- modlitwa różańcowa – 18:30

FREISING – kościół św. Piotra i Pawła

Ignaz-Günther-Straße 6, 85356 Freising
w niedziele – 16:30

DINGOLFING *

Msze św. po polsku:
DINGOLFING – Klasztor św. Klary, Geislung 12
o. Jan Stefaniuk, tel.: 08731/323997

- w niedziele – 9:30 oraz 11:00

REGENSBURG

o. dr Józef Maziarz
Plattlinger Str. 6, 93055 Regensburg
tel.: 0941 79 44 78

Msze św.:

- kościół pw. Mater Dolorosa, Hoher Kreuz Weg 9
93055 Regensburg
- w niedziele i święta – 10:30

ALTÖTTING

ALTÖTTING - Kościół St. Magdalena przy placu kaplicznym

Msze św. po polsku:

- I niedziela miesiąca – 11:00

AUGSBURG

Biurowy: Thommstr. 24 B, 86153 Augsburg
tel. 08 21/3 07 49, fax 08 21/3 07 22

Msze św.:

- AUGSBURG – kościół św. Alberta
Dr. Schmelzing-Str. 60
- w niedziele i święta – 10:30
- środa i piątek – 18:30

KARLSRUHE

Biurowy: Süsdenstr. 39, 76137 Karlsruhe
tel. 0721/24654

Msze św.:

- KARLSRUHE – kościół St. Josef, Eichelbergstraße 1
- środa – 20:00

KARLSRUHE – kościół St. Elizabeth, Sudendstr. 39

niedziela – 12:00
Baden-Baden – kościół St. Josef
Lichtentalerstraße 90 A

Msze św.:

- niedziela – 15:00
- PFORZHEIM – kościół St. Franziskus
Lindenstraße 26
- niedziela – 09:00
- RASTATT – kościół Zwölf Apostel
Rötterbergstraße 14
- środa – 17:00

ROSENHEIM

Msze św.:

- ROSENHEIM – St. Michael, Westerdorferstr. 43
- w niedziele i święta kościelne – 10:30
- Kaplica w Centrum Misji, Heilig-Geist-Str. 46
- od wtorku do piątku – 18:00
- TRAUNSTEIN – Stadtkirche St. Oswald, Maxplatz 8
- (od listopada do kwietnia) IV sobota miesiąca – 17:00
- TRAUNSTEIN – Salinenkapelle St. Rupert, Salinenstr. 2
- (od maja do października) IV sobota miesiąca – 17:00
- TRAUNREUT – Zum Heiligsten Erlöser
Rathausplatz 1a
- I niedziela miesiąca – 17:00

FREILASSING – St. Rupert, Martin-Oberdorfer-Straße 2

- II niedziela miesiąca – 17:00

GERETSRIED – Heilige Familie, Johannisplatz 21

- III niedziela miesiąca – 16:00

WALDKRAIBURG – Christkönig, Karlsbader Str. 1

- II sobota miesiąca – 17:00
- IV niedziela miesiąca – 15:00
- Okazja do spowiedzi pół godziny przed Mszą św.

NORYMBERGA

ks. Stanisław Stenka CR

Arminiusstr. 21, 90402 Nürnberg, Tel. 0911/473355

Fax 0911/3475749

Msze św.:

- w niedziele – 09:00 (Boże Narodzenie, Wielkanoc – 10:15) kościół św. Willibalda, Zengerstr. 12, 90471 Nürnberg (metro Bauernfeindstrasse)
- w niedziele – 12:00 kościół św. Józefa
Gießereistr. 2, 90489 Nürnberg
- Lichtenau koło Ansbachu
- II niedziela miesiąca – 16:00

FREYSTADT *

Msze św. po polsku:

FREYSTADT – Wallfahrtskirche Maria Hilf, Allersberger Str. 33

o. Bartymeusz Trąbecki, www.kirche-freystadt.de

12.05, 26.05, 09.06, 23.06, 07.07 – 11:30

INGOLSTADT

ks. Norbert Zawilak

Hans-Sachs-Str. 21, 85055 Ingolstadt

tel.: 0841-88138200

Msze św.:

- Heilig-Geist-Kirche, Spitalstr. 4
- w niedziele – 10:00
- w wtorki i czwartki – 9:00
- w poniedziałki, środy, piątki i soboty – 18:00

Gmina Weissenburg Kościół - Willibald-Kirche

- II i IV niedziela miesiąca – 12:45

STUTTGART

o. Tomasz Sadowski CSsR
Zuckerbergstr. 9, 70378 Stuttgart, tel.: 0711 551394

Msze św.:

STUTTGART – kościół św. Tomasza, Falchstr. 9, 70378 Stuttgart

- w niedziele i święta – 10:30
- środy – 18:30
- piątki – 18:30
- soboty – 18:30 (formularz niedzielny)

STUTTGART – kościół św. Krzysztofa, Salacher Str. 33, 70327

Stuttgart-Wangen

- w niedziele i święta – 12:00
- wtorki – 18:30

BÖBLINGEN – kościół św. Marii, Berliner Str. 14

71034 Böblingen

- w niedziele i święta – 12:30
- czwartki – 18:30

TÜBINGEN – kościół św. Pawła, Johannes-Reuchlin-Str. 3

72076 Tübingen

- w niedziele i święta – 15:00
- piątki – 18:30

KIRCHHEIM – kościół St. Ulrich, Lindachallee 29,

73230 Kirchheim

- I, III i IV niedziela miesiąca – 18:00
- II i IV niedziela miesiąca – 12:30

BACKNANG – kościół św. Jana, Obere Bahnhofstr.26, 71522 Backnang

- w niedziele – 15:30 (oprócz miesięcy: VII, VIII i IX)

SCHORNDORF – kościół św. Marka, Alemannenweg 5, 73614 Schorndorf

- I i III niedziela miesiąca – 8:00

LUDWIGSBURG

ks. Eugeniusz Bartnik

Moldaustr. 20, 71638 Ludwigsburg, tel. (07141) 893369

Msze św.:

Kościół st. Elizabeth, Moldaust. 20

- w czwartki – 19:00
- w piątki i soboty – 18:30
- niedziele – 10:15

HEILBRONN – NECKAGARTACH

kościół św. Michała, Liebermannstr. 18

- niedziele – 12:30

ROTTWEIL

ks. Wiesław Soja

Krummer Weg 17, 78628 Rottweil

tel.: 0741 20966590

Msze św.:

ROTTWEIL – kościół Christi Auferstehung, Krummer Weg 41,

Rottweil

- w niedziele – 9:15

TUTTlingen – kościół Maria Königin, Bergstr. 61, 78532

Tuttlingen

- w niedziele – 12:00

BALINGEN – kościół Hl. Geist, Paulinenstraße, 72336 Balingen

- w I sobotę i IV niedziele miesiąca – 16:00

NAGOLD – kościół St. Petrus u. Paulus Moltkestr. 2, 72229 Nagold

- w I, III i V niedziele miesiąca – 17:00

LOBBURG – kościół St. Martin, Obere Schulstr., 72290 Loßburg

- w II sobotę miesiąca – 17:00
- w IV sobotę miesiąca – 19:00

Śladami Polski w Altötting

Andrzej Białas, działacz polonijny i społeczny tropiący powiązania Polski z Bawarią, badacz losów robotników przymusowych, publikujący m.in. na łamach „Mojego Miasta”, został przewodnikiem miasta Altötting ze specjalizacją „Polsko-bawarskie ślady”. Gratulujemy!

Altötting, malutkie miasteczko położone 90 kilometrów na wschód od Monachium i 60 kilometrów na północ od Salzburga, choć niepozorne, kryje w sobie bogactwo nie tylko duchowe, ale także historyczne. Przez ponad dwa tysiące lat było bowiem świadkiem niezwykłych wydarzeń, które wyznaczyły nie tylko losy miasta, ale i Europy.

Historia tego zakątka rozpoczyna się od misjonizacji Bawarii przez św. Ruperta z Salzburga, który nakazał wybudować tam kaplicę w kształcie oktagonu, nawrócił w roku 680 władcę Bawarii Ottona i podarował figurkę Matki Boskiej. Cudowna figurka, po napadach Węgrów w 907 roku zniknęła, a miejscowość na następne 300 lat pogrążyła się w ubóstwie i nędzy. Dopiero w 1228 roku z inicjatywy księcia Bawarskiego Ludwika z rodu Wittelsbachów założono kolegium kanoników i wybudowano tam w 1245 roku bazylikę w stylu romańskim. W Kaplicy Łask w 1330 roku umieszczono nową figurę Matki Boskiej, która zachowała się do dzisiaj.

Miejsce pielgrzymek

W historii Altöttingu rok 1489 uważany jest za przełomowy ze względu na dwa cudowne zdarzenia. Pierwsze, gdy podczas prania do pobliskiego potoku wpadło trzyletnie dziecko. Wyłowiono martwe ciało, a zrozpaczona matka położyła je na ołtarzu przed wizerunkiem Czarnej Madonny. Zaczęto się modlić i błagać o łaskę. Po krótkim czasie życie wróciło do chłopca. Drugi cud miał miejsce podczas zniszczenia, gdy inny chłopiec wpadł pod koła wozu naładowanego zbożem. Martwe dziecko przyniesione przez ojca i położone na ołtarzu powróciło do życia.

Andrzej Białas z uczniami Polskiej Szkoły w Monachium, pod pomnikiem „Shrines of Europe”. Altötting – marzec 2024.

Wydarzenia te rozniosły się po całym świecie, a Altötting stało się miejscem pielgrzymek i kultu maryjnego. Mocy Czarnej Madonny nie potrafili się oprzeć zarówno prości ludzie, jak i cesarze, królowie, książęta czy papieże odwiedzający to miejsce. Co roku przyjeżdża tam ponad milion pielgrzymów z całego świata. Władze miasta założyły w 1996 roku Stowarzyszenie „Shrines of Europe”, zrzeszające główne europejskie miejsca pielgrzymek maryjnych (Altötting w Niemczech, Częstochowa w Polsce, Einsiedeln w Szwajcarii, Fatima w Portugalii, Loreto we Włoszech, Lourdes we Francji i Marizell w Austrii).

Miasteczko posiada również ciemną stronę swojej historii, choć nie całkowicie. Po dwóch miesiącach od przejęcia władzy przez Hitlera i wyborach do Reichstagu w marcu 1933 roku, partia NSDAP przy frekwencji wyborczej 98% uzyskała w Altötting żalosny wynik 17,9%. Do końca wojny nazistom nie udało się zyskać poparcia mieszkańców, którzy nawet grozili zniszczeniem kaplicy. Niemcy uważali ich za upartych staroświeckich katolików. Pięciu z nich zginęło 28 kwietnia 1945 roku próbując przejąć kontrolę nad miastem.

Zapomniane polskie ślady

W kontekście zbliżających się wyborów do Parlamentu Europejskiego Eric Beißwenger, bawarski Minister Stanu ds. Europejskich i Międzynarodowych, został przyjęty w ratuszu miasta Altötting. Na spotkanie robocze z nim został zaproszony działacz polonijny i publicysta „Mojego Miasta”, Andrzej Białas, który zwrócił uwagę na znaczenie zachowania pamięci nie tylko ofiar reżimu Hitlera, ale także przekazywania historii, która od

wieków łączyła Polskę z Bawarią. Wskazał na powiązania książęcej rodziny Wittelsbachów z Piastami, Jagiellonami i królami elekcyjnymi. Przykładowo, udział Bawarczyków pod wodzą Sobieskiego w bitwie pod Wiedniem w 1683 roku jest praktycznie nieznanymi.

Śledząc historię w miejscowych wydawnictwach, na stronach internetowych czy w przewodnikach miasta Altötting, nie znajdziemy nic na temat polsko-bawarskich powiązań sięgających XV wieku. Nie ma informacji o dwóch pielgrzymkach polskiej królowej Jadwigi Jagiellonki, córki Kazimierza IV Jagiellończyka, która hojnie współfinansowała rozbudowę kościoła kolegiaty. Dowodem na to jest tabliczka pamiątkowa oraz liczne, zachowane do dzisiaj, polskie godła z tamtego okresu.

Któż wie o dekreście księcia bawarskiego upamiętniającym śmierć Króla Polski, o pochowanym tam sercu wnuka Jana III Sobieskiego? Nie ma informacji o spoczywającym tam sercu polskiej księżniczki córki króla Augusta III ani o licznych obrazach Matki Boskiej Częstochowskiej. W nowo wydanym kalendarzu-informatorze na rok 2024 nie ma żadnej wzmianki o pielgrzymce papieża Jana Pawła II, nie mówiąc już o historii relikwii znajdujących się w Kaplicy Łask, czy o pomniku, pamiątkowych tablicach, obrazach, medalach w posadzce kościoła i własnoręcznie posadzonej przez niego lipie.

Z taką „skargą” i propozycją zmiany polonijny działacz Andrzej Białas udał się do burmistrza miasta, który polsko-bawarskie powiązania znał tylko w niewielkim stopniu. Jednakże reakcja władza miasta była natychmiastowa i od marca Altötting posiada nowego przewodnika – Andrzeja Białasa ze specjalnością: „Polsko-bawarskie ślady”. Następnym krokiem będzie wydanie informatora z historycznym zarysem na ten temat.

Nowy przewodnik oprowadzał już uczniów Polskiej Szkoły z Monachium oraz grupę harcerzy. *Dawno nie widziałam tak poruszanej klasy. To była wspaniała lekcja historii, nie wiedzieliśmy, że znajdziemy tu tyle polskości. Warto było tu przyjechać!* – podsumowała wycieczkę opiekunka klasy.

Katyński Marsz Cieni

Żołnierze Wojska Polskiego, funkcjonariusze Policji Państwowej i Korpusu Ochrony Pogranicza, którym w kwietniu 1940 r. Rosjanie strzelali w tył głowy – do końca wierni Polsce – nie mogą zostać zapomniani. Pamięć o sowieckiej zbrodni w Katyniu powinna być żywa, dlatego coroczny przemarsz przez historyczne centrum stolicy w ciszy i skupieniu przywołuje myśli o tych, którzy jako żołnierze września 1939 r., a później jeńcy sowieckich obozów, nie powrócili już do swoich domów i – zamordowani przez Rosjan – zostali zakopani w katyńskich dołach. Komuniści przez dziesiątki lat zwalczyli ich pamięć. Rekonstruktorzy i rekonstruktorzy z całej Polski idą w ciszy i skupieniu w tej symbolicznej ostatniej drodze polskich jeńców. W tym roku udział w marszu wzięło blisko 300 osób.

- Witamy Państwa na XVII Katyńskim Marszu Cieni zorganizowanym przez Instytut Pamięci Narodowej oraz Stowarzyszenie Grupa Historyczna „Zgrupowanie «Radosław»”. Celem Marszu jest uczczenie pamięci niemal 22 tysięcy polskich obywateli pomordowanych przez sowieckie NKWD w Zbrodni Katyńskiej. Już 23 sierpnia 1939 roku, na mocy tajnego protokołu do paktu Ribbentrop-Mołotow, Związek Sowiecki zobowiązał się do zbrojnego wystąpienia przeciw Polsce w momencie wybuchu wojny między Polską a III Rzeszą. Realizując założenia paktu, 17 września o godz. 6 rano – bez wcześniejszego wypowiedzenia wojny – wojska rosyjskie zaatakowały Polskę. Propaganda radziecka określała agresję na Polskę jako „wyprawę wyzwolenczą” w obronie „ludności zachodniej Ukrainy i zachodniej Białorusi”. Wkroczenie Armii Czerwonej tłumaczono jako następstwo rozpadu państwa polskiego, co tym samym miało unieważnić wcześniejsze traktaty o nieagresji. Sowieci odmawiali również wziętych do niewoli polskim żołnierzom statusu jeńców wojennych – tymi słowami Grzegorz Krynicki, jako narrator, rozpoczął 14 kwietnia 2024 r. Katyński Marsz Cieni w Warszawie.

Katyński Marsz Cieni ma na celu upamiętnienie Polaków zamordowanych w Katyniu i innych miejscach na Wschodzie. Ma swoją renomę i prestiż w środowisku rekonstruktorów. Wiele osób czeka, aby w nim iść wspólnie z bliskimi. Na postojach-etapach „ostatniej Golgoty” czytane są obozowe listy do rodzin, wspomnienia, lista ofiar czy zapiski znalezione w katyńskich dołach. Jesteśmy w nim ich – pomordowanych – głosem. Warto zaakcentować, że zawsze też chroniliśmy to wydarzenie od polityki. Nie ma w nim przemówień i deklaracji. Marsz jest ponad politycznymi podziałami, ma wymiar historyczny i jest wyrazem hołdu pomordowanym przez Sowietów – nie tylko w Katyniu, ale też w innych miejscowościach na Wschodzie – osobom o różnych poglądach i wyznaniach.

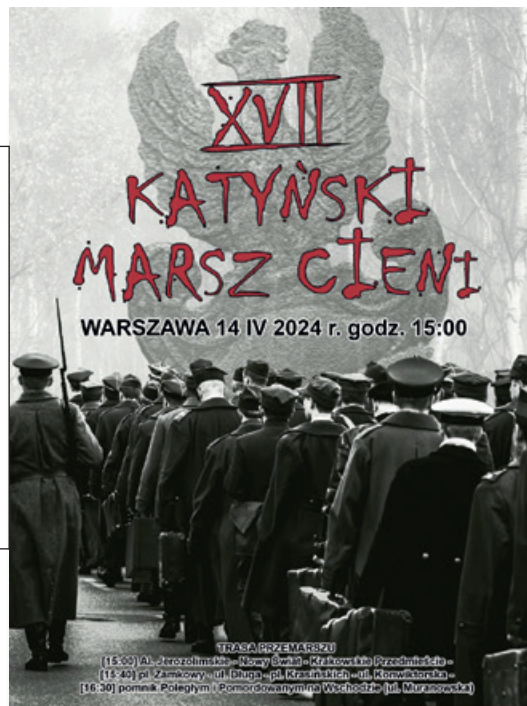
Listy z niewoli

Podczas marszu czytane są zawsze listy pisane z obozów do rodzin. Jednym z nich był list gen. bryg. Mieczysława Smorawińskiego: „Nareszcie piszę do Was i to według wszelkich danych, z głębokim przekonaniem, że te parę słów do Was dojdzie. Całuję Cię moje złotko całym sercem i duszą. Marychnę i Jurka z całych sił. Mamie rączki całuję. Polecając Was Opatrzności pozostaję zawsze kochający Was. Zawsze Twój i tylko Twój – Mietek”. Generał został zamordowany w Katyniu 9 kwietnia 1940 roku.

W wielu zachowanych listach pojawiają się treści odzwierciedlające religijność jeńców. Dobrze pokazuje to pocztówka kpt. Stanisława Głowackiego, więźnia Starobielska, który 2 marca 1940 roku pisał do rodziny: „Matce Najświętszej dziękuję za opiekę nad nami i Jej opiece zawsze Was polecam”. Jeńcy wyznania mojżeszowego, protestanckiego, prawosławnego – masowo uczestniczyli w nabożeństwach katolickich i przy końcu mszy, po wysłuchaniu kazania, łączyli się w bratnim, chóralnym śpiewie hymnów religijnych. W podobny sposób katolicy brali udział w nabożeństwach innych wyznań. Wspólna modlitwa dodawała otuchy i nadziei na przetrwanie trudnego czasu samotności z dala od rodzinnego domu. Pomimo wielu prób, Sowieci nie udało się powstrzymać gromadzenia się żołnierzy na nabożeństwach i modlitwie.

„Od świtu dzień rozpoczął się szczególnie”

Z dołów katyńskich wydobyto zapiski, w których por. Władysław Cichy relacjonuje: „26 kwietnia zostało wyczytane moje nazwisko. Wreszcie wyjaśni się tajemnica. Zabrałem swoje rzeczy, ucisnąłem kolegów, do zobaczenia! Było nas 107. Najstarsi w grupie gen. Wołkowicki, płk Marian Bolesławicz. W budynku wartowniczym bolszewicy przeprowadzili ścisłą rewizję osobistą. Zabrali wszystkie ostre

przedmioty, mnie zabrali ułamane zwierciadło. Za bramą załadowali nas na samochody ciężarowe. Podjeżdżamy nie do stacji, lecz na odosobnioną bocznicę kolejową. Patrzą – wagony więzienne. Dotychczas korzystaliśmy z luksusu wagonów bydłowych. Tym razem zostaliśmy zdegradowani do roli przestępców. Wartownicy stłoczyli nas po 16 w normalnym przedziale, pozamykali łańcuchy”.

Mjr Adam Solski zanotował ostatnie chwile: „8 kwietnia 40 r., od godz. 12 stoimy w Smoleńsku na bocznicy. 9 kwietnia, rano, kilkanaście minut przed 5.00 pobudka w więziennych wagonach i przygotowanie do wychodzenia. Gdzieś mamy jechać samochodami. I co dalej? Od świtu dzień rozpoczął się szczególnie. Wyjazd karetką więzienną w celach (strasznie!). Przywieziono gdzieś do lasu; coś w rodzaju letniska. Tu szczególna rewizja. Zabrano zegarek, na którym była godzina 6.30. Pytano mnie o obrączkę. Zabrano ruble, pas główny, szczyrki...”

Marsz kończy się symbolicznie pod pomnikiem Poległym i Zamordowanym na Wschodzie. Przy dźwiękach wojskowej sygnalówki rekonstruktorzy są zakrywani czarnym kirem... Chyba każdy ma wtedy ściśnięte gardło.

Za rok XVIII Katyński Marsz Cieni będzie szedł przez ulice Warszawy 13 kwietnia 2025 r. w dzień 85. rocznicy Zbrodni Katyńskiej. Przyjedźcie wtedy do Warszawy. Posłuchajcie wspomnień. Oddajcie hołd wspólnie z nami.

Jarosław Wróblewski
Koordynator XVII Katyńskiego Marszu Cieni
Fot. Sławek Kasper (IPN)

Dwa marsze

Czwórkami cienie się wloką
Czasami w skwarze, czasami mokną
Idą i słyszą strzały gdzieś w oddali
To polscy oficerowie, ci co się nie złamali

Badanie, obelgi i bicie politruka
Codzienność gdy strażnik w drzwi zastuka
„Uże pańska Polska poduchnęła...”
A oni – że żyje i że nie zginęła

Ruski nie pojmie co to honor i przysięga
To obcość i przepaść, tam myśl ich nie sięga
Bo Polak z Wiarą gotów oddać życie swoje
Gdy Boga i Ojczyznę ma za swą przyczynę

Czwórkami idziemy w Marszu Cieni
Ich duchy cielesne między nami
Tak jak w dniach pamiętnego września
Żegnają nas bliscy – matka, żona, siostra

W dłoniach przesuwamy różańca paciorki
Dzielimy się chlebem, ktoś komuś daje machorki
To katyńskie cienie, znak sprzeciwu dla świata
Niesiemy nasz ból, pamięć i przebaczenie –
brat dla brata

Tulimy zdjęcia, klucze, pamiątki po bliskich
Ktoś gładzi Virtutti, inny Krzyż Walecznych
I te myśli co w sercach kołaczą się ogromnie
Że dla Polaka wolność i honor są kuloodporne.

Ta śmierć sprzed lat prawie osiemdziesięciu
I ta sprzed lat ośmiu w Smoleńsku,
Która te dwa miejsca cierpień w jedno
się połączyła
W tym Marszu Cieni na zawsze się ucieleśniła.

Leszek „Kosa” Kosakowski

FELIETON

Bogdan Żurek

Ostatnia lekcja

Kiedyś, gdy rozbrzmiewały pierwsze dźwięki pieśni „Czerwone maki na Monte Cassino”, wiara stawała na baczność, a na popularnych wtedy dancingach ruch na parkiecie zamierał, bo... „Czerwonych Maków” się nie tańczy!

Nasz czołowy felietonista, Krzysztof Dobrecki, wspomina poniżej swojego ojca, żołnierza spod Monte Cassino, który po wojnie powrócił do opanowanej już przez komunistów Polski, z nadzieją, że „nie taki diabeł straszny”. Miał szczęście, bo był tylko inwigilowany przez bezpiekę do końca lat sześćdziesiątych, czyli przez ćwierć wieku.

Mniej szczęścia miał ojciec Tomka, mojego szkolnego kolegi z Olsztyna, oficer Armii Andersa, który również powrócił do Polski po 1945 roku. Aresztowany, wyskoczył z okna miejscowego Urzędu Bezpieczeństwa. Tomek nigdy nie poznał swojego ojca. Nie dowiedział się także prawdy nt. tego „skoku” w objęcia śmierci. Jak sam mówił, nie chodziło o to, czy jego ojca wyrzucono przez okno, czy też sam wyskoczył, nie wytrzymując tortur. Tomek chciał wiedzieć, kto był za to odpowiedzialny.

Takich tragedii były tysiące. Wystarczy przekroczyć bramę byłego więzienia na Rakowieckiej w Warszawie, w którym mieści się dzisiaj Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL, by stanąć oko w oko z trwającą wiele lat po wojnie masową likwidacją polskich patriotów. To bolesna prawda, którą trzeba przekazywać kolejnym pokoleniom. Należy przy tym pamiętać, że represje nie ustały wraz ze śmiercią Stalina. Służba Bezpieczeństwa (od roku 1956 spadkobierczyni UB) nadal inwigilowała społeczeństwo, pacyfikując m.in. Solidarność w stanie wojennym i eliminując co bardziej niewygodnych przeciwników ustroju.

Dzisiaj, gdy pokolenie „solidaruchów” odchodzi na wieczną wartę, na naszych oczach wyplenia się ze szkół historię, także tę najnowszą, ubekom przywraca się emerytalne przywileje i likwiduje Instytut Pamięci

Narodowej z zamiarem zniszczenia archiwów demaskujących rządy komunistów w Polsce. W tej sytuacji zasadnym jest przyspieszenie zwiedzenia Muzeum Żołnierzy Wyklętych przez tych, co tam jeszcze nie byli, bo można nie zdążyć... i nie jest to niestety żart.

Dlatego też piszę o tym, wołając także do nauczycieli, którzy – jak się z nimi rozmawia – są generalnie przeciwni obniżaniu poziomu nauczania i wycofywaniu historii oraz lektur najwybitniejszych polskich pisarzy i poetów. Niestety, brak konkretnej akcji czy protestu. Pedagodzy w kraju wydają się zakoczeni tempem zmian, być może się boją, albo... albo popadli w wygodnictwo i pozorną stabilizację.

– Niech najpierw wprowadzą te zmiany do końca i potem się zobaczy – mówią.

– Obudzą się z ręką w nocniku! – przepowiada emerytowana nauczycielka, przyjaciółka rodziny.

Właśnie przypada 80. rocznica zwycięstwa pod Monte Cassino. 18 maja 1944 roku na gruzach klasztoru zawisła biało-czerwona flaga. Czy Polakom uda się zachować pamięć tego bohaterskiego czynu do jego setnej rocznicy? Mam poważne obawy. Obym się mylił – odnoszę jednak wrażenie, że ten felieton to jedna z ostatnich moich lekcji o najnowszej historii naszego kraju.

Republika Weimarska i Monte Cassino

Przewracałem się z boku na bok i nie mogłem zasnąć. Spać mi nie dawała, powracająca jak bumerang, myśl upiorna.

- Najłatwiej zaprowadzić dyktaturę w państwie demokratycznym.

Przykładem niech będzie Republika Weimarska, ultra demokratyczny kraj, którego konstrukcji strzegły nie tylko siły wewnętrzne, ale i zwycięskie w Wielkiej Wojnie mocarstwa. Ta demokratyczna republika posypała się, jak domek z kart, kiedy tylko grupie rzemieślników udało się uzyskać chwiejną przewagę w Reichstagu. Naiwny wicekanclerz von Papen usiłował doprowadzić (po niewczynie) do rozwiązania Parlamentu. Chciał zgłosić taki wniosek, ale morfinista Goering, udawał, że nie widzi wnioskodawcy. No a przecież była demokracja... co można było jeszcze zrobić? Potem podzielono się stanowiskami. Tenże Goering został premierem Prus. Dekretem nadał uprawnienie policyjne bandom z SA. Potem podpalono budynek Reichstagu i „wobec zagrożenia porządku publicznego” nadano kanclerzowi uprawnienia wydawania dekretów z mocą ustawy. No, a potem w Dachau k. Monachium wybudowano pierwszy obóz koncentracyjny, no i jakoś poleciało...

Mając w pamięci taki „epizod historyczny” i znając Jego konsekwencje, można rzeczwiście nie móc zasnąć. Zасыpiamy w końcu w demokratycznym kraju...

* * *

Na początku maja wybrałem się do kina na film pt. Czerwone Maki. Na film, na który czekałem kilkadziesiąt lat. Filmu nie było i nikt się nawet nie dziwił. Czerwone Maki, Monte Cassino, Karpacka Brygada, Brygada Kresowa, Drugi Korpus, Generał Anders, a było coś o czym najlepiej, zdaniem władz komunistycznych, należało zapomnieć. Gdyby oceniać po ilości zajętych miejsc (dwa rzędy) to można by przypuszczać, że komunistom się udało. Ich starania i zabiegi były perfidne i długotrwałe. Na przykład inwigilacja przez UB powracających żołnierzy Andersa prowadzona była pod kryptonimem „A”. Dokładnie takim samym, jak obserwacja byłych Volksdeutschów. Chodziło oczywiście o zohydzenie pamięci i wywołanie zamętu. Powracających żołnierzy osadzano na kilka dni za drutami „obozów filtracyjnych”, a potem poddawano ich kolejnym szykanom, z których inwigilacja (mój ojciec był inwigilowany do końca lat sześćdziesiątych) była najmniej dokuczliwa.

LISTY Z BERDYCZOWA

Krzysztof Dobrecki

Film polecam wszystkim Polakom. Zobaczyć można Melchiora Wańkowicza, Generała Andersa, Generała Kopańskiego, o. Studzińskiego, a nawet misia Wojtkę. Przede wszystkim zobaczyć można heroizm polskich żołnierzy, ich tęsknotę za domem i zaciełość w konfrontacji z Niemcami.

Mimo starań komunistycznych pacholków duma ze zwycięstwa pod Monte Cassino przetrwała.

*Okna na głucho zawarte, dom śpi
W skroniach szum krwi gra kwartet
Nocą słuchali na krótkiej fali BBC
Z nasłuchów w stolicę, jak grom runęła
Wieść co się wdarła burza w tętnice,
Że „Jeszcze Polska nie zginęła!”
Monte Cassino zdobyte!*

(Edward Chudzyński)

Działo się to 18 maja 1944 roku o godzinie 9.50, gdy żołnierze polscy z 2 Korpusu zatknęli biało-czerwoną flagę na Monte Cassino.

jazz summer night's dream

SAI 22.06.2024

19:00 UHR

THEATER LEO 17

WWW.JAZZSUMMERNIGHTSDREAM.DE

ZWEI KONZERTE
UND
BELGEITAUSSTELLUNG

TICKETS & INFO

Karolina Pernal Quartett Andrzej Jagodziński Trio
CLARIDAD CHOPIN

Wojna przeciwko kobietom

Odwiedziłam kiedyś koleżankę z liceum, siostrę Maristelle. W świetlicy klasztoru wisiała tablica, a na niej podobizny kilkunastu zakonnic. - „Czy to twoje poprzedniczki na stolku przełożonej?” - zażartowałam. - „Nie, to siostry z naszego zgromadzenia zgwałcone i zamordowane przez czerwonoarmistów” - odpowiedziała Maristella. „Niektóre, jak np. siostra Acutina, zginęły broniąc swoich podopiecznych, osieroconych dziewczynek” - dokończyła. Ścisnęło mnie za gardło.

Przypomniałam sobie potem nakręcony w 2016 r. polsko-francuski film pod tytułem „Niewinne”. To dramatyczna relacja, która oparta jest na prawdziwej historii młodej francuskiej lekarki spisującej w dzienniku swoje przeżycia z powojennej Polski. Według jej zapisów w pewnym klasztorze Benedyktynki zaatakowano i zgwałcono 45 zakonnic. Dwadzieścia z nich zmarło, natomiast wiele z tych, które przeżyły, zaszło w ciążę lub zostało zarażonych syfilisem. Zhańbionym kobietom zgotowano piekło na ziemi, nikt nie przyszedł im z pomocą.

W połowie lat czterdziestych XX wieku strach przed czerwonoarmistami był tak powszechny, że w obawie przed ich okrucieństwem i zemstą dochodziło we wschodnich Niemczech do masowych samobójstw, jak np. w miasteczku Demmin w Meklemburgii, gdzie w ciągu czterech dni prawie tysiąc kobiet wraz z dziećmi powiesiło się, otruliło lub utopiło w rzece na wieść o zbliżających się wojskach zwycięzców.

Marocchinatę

Wprawdzie w zbiorowej pamięci szczególnie Rosjanie zapisali się jako sprawcy rozbojów i gwałtów, ale żołnierze zachodnich aliantów też sobie na nie pozwalali. Oni również popełniali masowe przestępstwa na tle seksualnym. Moja dziewięćdziesięcioczworoletnia znajoma - Maria Graf - opowiadała mi o wsiach w Szwarzwaldzie, w których wszystkie niewiasty od ósmego do osiemdziesiątego roku życia zostały zgwałcone, niektóre nawet wielokrotnie. Sporej części z nich później poderżnięto gardła. Sprawcami byli francuscy żołnierze pochodzący z Maroka, których Maria określiła jako „mordlustig”, czyli takich, którym zabijanie sprawiało przyjemność. We Włoszech nazywano takie postępowanie Marocchinatę („czyny Marokańczyków”). Termin ten stosuje się tam do

określenia masowych gwałtów i zabójstw popełnionych po marcu 1944 r. Zbrodnie owe zostały dokonane głównie przez dziesiątki tysięcy marokańskich Goumierów i innych żołnierzy kolonialnych z oddziałów Francuskiego Korpusu Ekspedycyjnego. Celem ich stały się cywilne kobiety i dziewczęta sojuszników. Według włoskich stowarzyszeń ofiar blisko 3 miliony kobiet z „wyzwalanych” wiosek padło ofiarą przemocy Goumierów.

Po 1945 r. seksualne ofiary wojny nie spotkały się ze społeczną empatią, ponieważ gwałt przez długi czas pozostawał tematem tabu. Były dowódca pokojowy ONZ, generał Patrick Cammaert, powiedział kiedyś: „Możliwe, że podczas konfliktu zbrojnego bardziej niebezpieczne jest bycie kobietą niż żołnierzem”.

Sytuacja kobiet podczas działań wojennych nie uległa zmianie. Podczas wojny na Bałkanach, w latach 1992-1995, uważano, że gwałt jest skuteczną i najtańszą bronią. Tańszą niż amunicja czy benzyna do czołgów. Bronią niszczącą rodziny, ponieważ gwałty były celowo dokonywane na oczach małżonków i dzieci. To rodzaj okrucieństwa, którego nie można sobie wyobrazić. Inną traumą związaną z przemocą seksualną były ciążę - często gorsze niż sam gwałt. Nic dziwnego, że z urazami psychicznymi powstałymi w tamtych latach boryka się do dziś wiele ocalałych.

Obraz kobiety w krajach muzułmańskich

Gwałt występuje we wszystkich konfliktach zbrojnych jako forma szczególnego upokorzenia wroga.

Metodę tę stosują również terroryści, np. milicja „IS” celowo wykorzystywała seksualne zniewolenie kobiet jazydzkich do egzekwowania swojej supremacji i brutalnego przywództwa.

Kolejnym przykładem może być Sylwester 2015, podczas którego w Kolonii ponad 600 kobiet padło ofiarą przemocy. Od tego czasu przestrzeń publiczna przestała być już dla nas kobiet bezpieczna.

Po opublikowaniu w kwietniu 2024 r. statystyk dotyczących przestępczości, bawarski minister spraw wewnętrznych, Joachim Herrmann stwierdził, że „niekontrolowana imigracja negatywnie wpływa na sytuację w zakresie bezpieczeństwa”. Od 2015 roku ilość ofiar gwałtów zbiorowych podwoiła się. Przez ostatnie 10 lat liczba przestępstw przeciwko samostanowieniu o charakterze seksualnym wzrosła w całym kraju ponad trzykrotnie, a odsetek podejrzanych o nieobcokrajowców wyniósł ok. 50%. Związek między masową imigracją a przestępczością jest oczywisty, nawet jeśli otwarcie się tego nie przyznaje. Warto jednak pamiętać, że wg ekspertów tylko 20% wszystkich przestępstw seksualnych jest zgłaszanych, co potwierdzają też moje znajome lekarki.

Dla tureckiej działaczki na rzecz praw kobiet, Seyran Ates, liczby te pokazują, że „mamy do czynienia z młodymi mężczyznami dorastającymi w środowisku, w którym kobiety nie są warte tyle, co mężczyźni”. Potem model ten przenoszą do Europy, dlatego wiele kobiet z Bliskiego Wschodu, które uciekły z tego powodu, teraz w Niemczech znów musi się bać.

W wielu krajach gwałciciele dzieci i gwałciciele recydywiści poddawani są tzw. kastracji chemicznej. Podaje im się środek obniżający testosteron. Dane z krajów skandynawskich pokazują, że dzięki temu rozwiązaniu wskaźnik recydywy w przypadku przestępstw wobec dzieci spadł z 40% do 5%.

Kolejnym problemem związanym z gwałtem jest wręcz śmieszny wymiar kar grożących za jego dokonanie. W Hamburgu za 2,5-godzinny gwałt zbiorowy na 15-letniej dziewczynie, tylko jeden z bandytów trafił do więzienia, a ośmiu dostało wyroki w zawieszeniu i skierowanie na prace społeczne. Jeżeli jakiś imigrant popełni odrażającą zbrodnię na kobiecie/kobietach, to często już kilka godzin później prokurator ogłasza: „Zakładamy, że podejrzany ma ograniczoną poczytalność” lub „ten pojedynczy przypadek”...

W funkcjonującej demokracji samostanowienie w kwestiach seksualnych i bezpieczeństwa powinny być nienaruszalne, gdyż stanowią one podstawę niezależnego życia wszystkich obywateli. Kiedy jednak kobiety na co dzień czują się zagrożone, wówczas oznacza to, że ten fundament najwyraźniej się chwieje.

Jolanta Helena Stranzenbach

Trójca Święta w ikonie Andrzeja Rublewa

„Pan ukazał się Abrahamowi pod dębami Mamre, gdy ten siedział u wejścia do namiotu w najgorętszej porze dnia. Abraham spojrzawszy dostrzegł trzech ludzi naprzeciw siebie. Ujrawszy ich podążył od wejścia do namiotu na ich spotkanie” (por. Rdz 18,1-19). Świętobliwy mnich wschodni Andrzej Rublew właśnie to biblijne wydarzenie wykorzystał dla przedstawienia prawdy o trójości Jednego Boga. To prawdziwe arcydzieło nasycone głębią teologicznych treści.

Koło i trójkąt

Bardzo wyraźnie dostrzegamy tu dwie podstawowe formy: koło i trójkąt - figury będące od dawna symbolem wieczności i trójości Boga. Trzej aniołowie siedzą wokół stołu - to wyraz ich władzy i autorytetu, a zarazem łączącej ich miłości. Trzy postacie tworzą krąg, można wokół ich kształtu zakreślić koło, czyli figurę zamkniętą, bez początku i bez końca, symbol wieczności i doskonałości. Chłoniemy z obrazu jedność i pełnię życia, zamknięcie w sobie z racji absolutnej samowystarczalności. Ale ta pełnia życia wylewa się na zewnątrz w postaci boskich „energii” (typowe dla teologii wschodniej), co artysta ukazał symbolicznie w ten sposób, że ruch istniejący wewnątrz Boskiej wspólnoty, od jednej postaci do drugiej, ogarnia drzewo, które się ugięło jak od siły wiatru, i górę, przy czym obydwie elementy kosmosu powtarzają ruch anioła środkowego i siedzącego z prawej strony.

Bardzo wyraźny jest również trójkąt równoramienny. Jego szczyt zbiega się z głową anioła środkowego, podstawę zaś tworzy górna krawędź stołu. Taki sam trójkąt rzuca się w oczy nieco niżej: jego szczyt znajduje się w zielonej płaszczyźnie pomiędzy stopami dwóch aniołów, a linię podstawy stanowi również górna krawędź stołu. Trójkąt od dawna uważano za symbol Trójści Boga.

Aniołowie są bardzo do siebie podobni. Ich kształt, postawa, skrzydła, ułożenie włosów, wyraz twarzy - są niemal identyczne. W rękę trzymają takie samo berło. Ich głowy opromieniają niczym nie różniące się aureole świętości. Trzy postacie przenika wewnętrzna nierozdzielna jedność. Ich absolutną równość wyrażają też ich skrzydła łączące się ze sobą i tworzące zwarte tło. Złoto na ikonach jest zawsze symbolem bóstwa. Połączenie złotych skrzydeł przedstawia wspólnotę Boskiej natury, na tle której trzy ostro zarysowane postacie wyobrazają trzy odrębne Boskie Osoby.

Ojciec i Syn

Anioł z lewej strony reprezentuje Boga Ojca. Dowodzi tego pionowa, majestatyczna, pełna spokoju postawa, podczas gdy dwaj pozostali aniołowie są ku Niemu pochyleni. Od Niego pochodzi wszelka moc. Oburącz trzyma berło - symbol władzy i godności, którą dzieli z Synem i Duchem Świętym. Ubrany jest w złotą szatę, która w całym kontekście obrazu jest najbardziej jasna, bo Bóg Ojciec jest osobą absolutnie niewidzialną.

Oczy Boga Ojca w pełnej wyczekiwania powadze i głębokiej ciszy zwrócone są z miłością ku Synowi, który siedzi naprzeciw. W tej ciszy niemal słyszy się słowo Syna „Tak” wobec woli Ojca. Syn mówiąc „Tak” dla wcielenia skłania się szacunkiem i ciężą swą głowę ku Ojcu. Otwartą dłoń kładzie na stole, który według wschodnich wyobrażeń symbolizuje ziemię i świat (cztery nogi stołu to cztery

Ikona Andrzeja Rublewa (pocz. XV w.)

kierunki świata). Za decyzją Ojca o Wcieleniu podąża „Tak” Syna wobec świata, który przez Niego i dla Niego został stworzony i w Nim ma swe istnienie i fundament (por. Kol 1,16-17). W konsekwencji każde wolne oddanie się człowieka Bogu jest jakby echem słowa Ojca i Syna wobec świata, i podjęciem odpowiedzialności za świat i za każdego człowieka.

„Ten, kto ma Syna, ma życie, a kto nie ma Syna Bożego, nie ma też i życia” - mówi św. Jan ewangelista (1 J 5,12). Czyż Syn nie dlatego właśnie jest przyodziany zieloną szatą - symbolem życia? Według C. Junga kolor zielony wyraża Wcielenie - harmonię ducha i materii.

Należy tu dodać, że według innych interpretacji anioł z prawej strony symbolizuje Ducha Świętego. O tym ma świadczyć zielona barwa jego tuniki, gdyż to właśnie Duch Święty wcielił Chrystusa w ludzkość w wydarzeniu zwiastowania Maryi. Zwolennicy tej interpretacji argumentują tym, że postać

anioła środkowego przyodziana jest w szaty purpurowo-niebieskie, które na ikonach są tradycyjnie przyjętymi kolorami szat Chrystusa. Ponadto anioł środkowy znajduje się po tej samej stronie stołu (oltarza?) co budowla i góra, które oznaczają kosmos. Postać środkowa uosabia zatem Chrystusa wcielonego w świat.

Duch Święty

Trzeci anioł pośrodku symbolizujący Ducha Świętego spogląda na Ojca. Koło wspólnoty i życia zamyka się więc w Ojcu. Duch przysłuchuje się Ojcu. Skłania głowę - jak Syn - potęgując przez to gotowość oddania. Jedno jego skrzydło nakłada się na skrzydło postaci symbolizującej Ojca, podczas gdy drugie tylko dotyka skrzydła obrazującego Syna. Duch święty żyje w Ojcu, a zarazem stoi bardzo blisko Syna. Wszystko, co słyszy od Ojca, przekazuje Synowi. Wyraża to jego prawa dłoń z palcami złożonymi do błogosławieństwa, spoczywająca na stole, na tej samej płaszczyźnie, co ręka Syna. Tu na ziemi Syn oddał się w Duchu Świętym jako ofiara za nas (Hbr 9,13). Kielich pośrodku tej świętej wspólnoty dobitnie wskazuje na ten fakt.

Duch Święty jest inspiratorem dialogu miłości między Ojcem i Synem. Przybrała ona kształt we wcieleniu Syna, a doświadczaliśmy jej najpełniej w zbawczym krzyżu Chrystusa. Co ma oznaczać drzewo na dalszym tle? Czy jest tylko dębem z Mamre, czy czymś więcej? A może jest to drzewo życia w pośrodku raju jako zapowiedź drzewa krzyża decydującego o zbawieniu na Golgocie?

W Chrystusie i w Jego zbawczym dziele przyszedł do nas niepojęty, transcendentny Bóg. Daleki, niewidzialny, nieuchwytny - stał się bliskim i dotykającym Bogiem z nami i dla nas. W Słowie Wcielonym możemy uchwycić coś z tego, kim jest Bóg sam w sobie i jaki jest dla nas. On wszystkim w tym świecie, także jego absurdom i sprzecznościom, nadaje sens, ponieważ jest ponad wszystkim, większy niż nasz rozum i poznanie. Ofiaruje nam swą miłość gotową do największej ofiary i czeka na naszą odpowiedź. Zaprasza do udziału w źródłach życia właściwego wspólnocie Trzech Boskich osób. Potrzeba tylko jednego słowa „Tak”!

Ks. dr hab. Jerzy Grzeškowiak

Mój Brat Albert

LENA SULZ, uczennica 5 klasy Szkoły Polskiej im. Fryderyka Chopina przy Konsulacie Generalnym RP w Monachium z siedzibą w Remseck, została laureatką jubileuszowej XV edycji konkursu „Być Polakiem”. W roku ubiegłym – o czym szeroko informowaliśmy na łamach Mojego Miasta – takie trofeum zdobyła również uczennica tej właśnie szkoły. Na przypadek to już nie wygląda, więc obok gratulacji dla młodej laureatki i jej rodziców, wyrazy uznania, szacunku i podziwu ślemy do grona pedagogicznego szkoły, którym kieruje – współpracująca przez kilka lat z naszą gazetą – pani Edyta Mitka-Matejko.

Redakcja MM

Lena Sulz z mamą, babcią i siostrą

w Warszawie i o fantastycznych nagrodach i wycieczce do Polski. Pomyślałam sobie, jak bardzo chciałabym też to przeżyć...

Tego dnia wiedziałam od razu, że mogłabym napisać tekst o tym, czego dopiero dowiedziałam się od mojej Babci w czasie Świąt Bożego Narodzenia w Warszawie. Jest to historia rodzinna o moim przodku św. Bracie Albercie.

Codziennie po trochu pisałam moje opowiadanie i codziennie czytałam Mamie nowo napisane zdania. Codziennie rozmawiałam z Babcią przez telefon o tym, aby dowiedzieć się więcej o Bracie Albercie. Po tygodniu, gdy skończyłam całe opowiadanie, przeczytałam Babci tekst przez telefon. Babcia była bardzo zadowolona i życzyła mi szczęścia w konkursie.

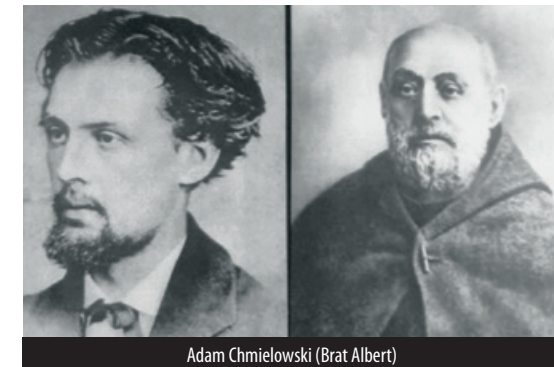
Po miesiącu pani dyrektor szkoły bardzo wcześniej, bo już o 6 rano, napisała mojej Mamie, że zostałam laureatką konkursu! Mama zobaczyła tę wiadomość jak już byłam w szkole. Jak wróciłam ze szkoły, to przeczytałam informację na stronie szkoły na Facebooku.

Jestem szczęśliwa i mam nadzieję, że moja Babcia pójdzie ze mną na Galę do Zamku Królewskiego w Warszawie.

Fragmenty nagrodzonej pracy

Lena Sulz

Kolejnego dnia Świąt moja Mama zorganizowała bilety i wyjście dla całej rodziny do Muzeum Narodowego w Warszawie. Stwierdziła, że jesteśmy już z siostrą na tyle duże,

Adam Chmielowski (Brat Albert)

Do napisania opowiadania na konkurs zmotywowała mnie lekcja dla mojej 5 klasy i prezentacja przygotowana przez panią Monikę Bujak na temat konkursu. Pani Monika zachęcała nas do napisania opowiadania i mówiła, aby wybrać temat interesujący, inspirujący i niepowtarzalny.

Od razu zaciekały mnie tematy związane z historią rodziny. W czasie lekcji pani Monika przeczytała nam również opowiadanie Hani, która była laureatką konkursu w zeszłym roku. Opowiedziała o uroczystej gali wręczenia nagród na Zamku Królewskim

że warto nam pokazać polską sztukę i dzieła polskich malarzy, a przede wszystkim „Bitwę pod Grunwaldem” Jana Matejki, którą omawialiśmy na historii.

Gdy przeszliśmy do kolejnej sali z obrazami, moja Babcia zatrzymała się przy jednym obrazie i tłumaczyła coś wnikliwie mojej starszej siostrze. Zainteresowało mnie bardzo, co opowiada Babcia, więc podeszłam do nich, aby dowiedzieć się, o czym rozmawiają. Okazało się, że obraz przed którym stałyśmy, był namalowany przez przodka z naszej rodziny Adama Chmielowskiego, czyli Brata Alberta. Był to brat cioteczny Aliny Brejler, czyli mojej praprapra Babci.

Byłam bardzo zdziwiona i zaskoczona, że obraz kogoś z naszej rodziny jest właśnie w Muzeum Narodowym obok tak bardzo znanych malarzy jak Jan Matejko, Chełmoński czy Wyspiański. Moje zdziwienie było ogromne, ale także moi kuzyni Ola i Michał, mój Tata i niemieckie dziadek z otwartymi buziami słuchali opowieści na temat Brata Alberta. Babcia opowiedziała nam, że Brat Albert był artystą malarzem, a także zakonikiem.

Obraz wiszący w muzeum przedstawiał starą plebanię, obraz był piękny, a dodatkowo oprawiony w bogato zdobioną złotą ramę. Mój przodek studiował w Monachium i namalował wiele obrazów, które wysyłał na wystawy do Polski.

Najważniejsze z całej opowieści o życiu Brata Alberta było dla mnie, że był człowiekiem bardzo dobrym, który swoje życie poświęcił ludziom biednym, bezdomnym i potrzebującym pomocy. To on był założycielem zgromadzenia sióstr Albertanek, które pomagają najuboższym. Jego życie zostało docenione i jako uhonorowanie jego postawy został ogłoszony świętym w kościele katolickim.

Postawa Brata Alberta inspiruje innych ludzi do pomocy najbardziej potrzebującym, a także kształtuje pozytywny obraz Polski, a co najważniejsze, że był moim przodkiem! Jestem dumna, że mam św. Brata Alberta jako przodka w rodzinie i jestem z nim na tym samym drzewie genealogicznym! To były naprawdę niesamowite Świąta Bożego Narodzenia, a opowieści Babci nie zapomnę nigdy w życiu!

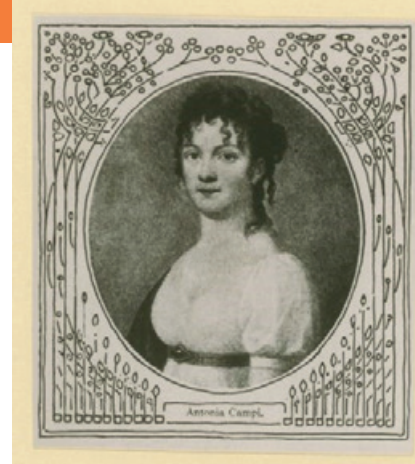
Lena Sulz lat 11

Szkoła Polska im. Fryderyka Chopina przy Konsulacie Generalnym RP w Monachium z siedzibą w Remseck

Antonina z Miklaszewiczów Campi

1773-1822

pierwszy polski głos na dworach Europy

Reprodukcja portretu Antoniny Campi pędzla Johanna Niedermanna w zbiorach Muzeum Beethoven-Haus w Bonn

Antonina Miklaszewicz urodziła się 10 grudnia 1773 r. w Lublinie jako córka dyrygenta lubelskiej katedry, który był też skrzypkiem i nauczycielem muzyki. Zadebiutowała w 1785 r. w Lublinie, a cztery lata później na królewskim dworze w Warszawie. Jej głos to sopran koloratury o skali obejmującej trzy oktawy. Jeśli ktoś zna arię Królowej Nocy z opery „Czarodziejski flet” Mozarta, łatwo może sobie wyobrazić, jak wysoko potrafiła śpiewać. Artystka miała tę arię w repertuarze i, zdaniem krytyków, wykonywała ją perfekcyjnie.

Antonina już od najmłodszych lat robiła ogromne postępy w nauce śpiewu. Król Stanisław August Poniatowski, który miał „szczęśliwą rękę” do młodych artystów, przyjął Miklaszewiczównę do działającej na warszawskim dworze szkoły śpiewu i tańca, w której uczył emisji głosu włoski kapelmistrz Pietro Persichini. W 1791 r. Antonina wyjechała do Pragi, gdzie przyłączyła się do wokalno-teatralnej trupy wędrownego Domenica Guardasoniego. Tam poznała swojego przyszłego męża, włoskiego basę Gaetano Campi.

Z Mozartem za pan braf

Pierwszym znaczącym sukcesem zagranicznym polskiej śpiewaczki było wykonanie partii Serwili w „Łaskawości Tytusa” Mozarta, wystawionej po raz pierwszy 6 września 1791 r. w Gräflich Nostitzschen Nationaltheater w Pradze z okazji koronacji cesarza Austrii Leopolda II na króla Czech. Cesarz był wielkim miłośnikiem i znawcą opery, dlatego sam z góry ustalił obsadę. Mozart napisał rolę Serwili specjalnie dla siedemnastoletniej wówczas Antoniny Miklaszewicz i osobiście zadyrgował premierowym przedstawieniem. Operę tę wystawiano w Pradze jeszcze jedenaście razy, a młodziutka Polka zdobywała coraz większą popularność. 2 lutego 1792 r. wyszła za mąż za Gaetano Campi. Para doczekała się siedemnaściora dzieci, w tym trzykrotnie bliźniąt i raz nawet trojaczków. Małżeństwo z kolegą po fachu było dla Antoniny korzystne, bo jeździła razem z nim na kontrakty. Przyjęła też jego nazwisko, łatwiejsze do wymówienia poza Polską. W latach 1796-97 śpiewała we Włoszech.

Kolejny milowy krok w karierze Antoniny Campi to udział w uroczystości otwarcia Theater an der Wien 13 czerwca 1801 r. Z tej okazji

Jolanta Łada-Zielke

Królewska śpiewaczka Kameralna z Wiednia, wierna małżonka, czuła matka i wielce poważana artystka. Podczas pobytu w Monachium zakończyła podróż życia, 1 października 1822 r., aby po tamtej stronie śpiewać w chórach anielskich”.

Austriacki poeta i dramaturg Ignatz Franz Castelli tak pisał o Antoninie: „Zwinność jej głosu była naprawdę niezwykła, mogła z nim robić, co chciała. Nawet jak była trochę zachrypnięta, nadal wykonywała trudne partie. Campi była jednym z nadszcząjących zjawisk artystycznych pierwszej połowy XIX wieku”.

W ostatnich latach podejmowane są inicjatywy upamiętniające tę wybitną artystkę i ambasadorkę polskiej sztuki śpiewaczej w trudnym okresie zaborów. W Centrum Spotkania Kultur w Lublinie odbywa się co dwa lata Międzynarodowy Konkurs Wokalny imienia Antoniny Campi dla młodych śpiewaków, którego pomysłodawczynią i dyrektorką artystyczną jest Ewa Vesin. W jury zasiadają dyrektorzy teatrów i międzynarodowych agencji artystycznych, którzy angażują wybranych uczestników do swoich projektów. 7 kwietnia 2024 roku w Sali Operowej CSK ośmioro finalistów Konkursu zaprezentowało po dwie wybrane arie operowe z towarzyszeniem Orkiestry Akademii Beethovenowskiej pod batutą Łukasza Borowicza. Spośród nich wyłoniono trzecie zwycięzców. Pierwszą Nagrodę otrzymała Polka Aleksandra Łaska, która została także laureatką Nagrody Specjalnej im. Antoniny Campi za najlepsze wykonanie arii Giacomo Pucciniego. Drugą Nagrodę zdobył Liam James Karai (Wielka Brytania/Irlandia), a na trzecim miejscu uplasowała się Viktoriia Shamanska z Ukrainy.

Muzyczne upamiętnienie

Kiedy w 1822 r. zawieszono działalność Opery Dworskiej we Wiedniu, Antonina udała się do Monachium, gdzie odniosła ogromny sukces. Zaraz potem rozchorowała się i zmarła 30 września lub 1 października 1822 r. Istnieją różne wersje przyczyn jej śmierci: zapalenie płuc lub opon mózgowych. Napis na kamieniu nagrobnym artystki głosi: „Tu spoczywa Antonia Campi z domu Miklasiewicz, z Lublina, Cesarsko-

Laureaci, jurorzy i współpracownicy IV Międzynarodowego Konkursu Wokalnego im. Antoniny Campi w Lublinie. Fot. Ewa Zielonka

Hindenburg – Tannenberg – Pomnik Propaganda

CZĘŚĆ 1

JAROSŁAW ZIÓŁKOWSKI

dzieli życie między Bochum i rodzinny Gdańsk; jest absolwentem historii UG oraz UW; jego staraniem ukazał się w Niemczech „Dywizjon 303” Arkadego Fiedlera (tytuł niemieckiego wydania: „Staffel 303. Die polnischen Jagdflieger in der Luftschlacht um England”).

18 września 1927 roku w pobliżu wschodniopruskiej miejscowości Hohenstein (Olsztynek) odbyła się ceremonia otwarcia monumentalnej budowli – nieodparcie kojarzącego się ze średniowiecznym zamkiem Narodowego Pomnika Tannenbergu, który w przyszłości za sprawą Adolfa Hitlera miał zostać podniesiony do rangi Pomnika Rzeszy ku Chwale Poległych pod Tannenbergiem. Jego powstanie wiązało się z postacią marszałka Paula von Hindenburga, obecnego na tej uroczystości także z racji pełnionego przezeń wówczas urzędu prezydenta.

a morale żołnierzy wysokie. Zdymisjonował zatem Prittwitza.

Rekonstrukcję dowództwa 8. Armii rozpoczęto od mianowania nowego szefa sztabu: 22 sierpnia biorący udział w ofensywie zachodniej generał Erich Ludendorff otrzymał pismo od Moltkego, w którym czytał: „Jest szansa, że zdoła Pan uratować sytuację na wschodzie [...] przy swej energii może Pan zapobiec najgorszemu”. Po naradzie z Moltkem Ludendorff wysłał rozkazy dla wojsk w Prusach: zaprzestać odwrotu, a działania osłonowe przekształcić w ofensywne – po czym wyruszył w drogę. W Hanowerze dołączył doń właśnie mianowany dowódca 8. Armii generał Paul von Hindenburg, który szczęśliwie mieszkał na trasie przejazdu pociągu wiozącego Ludendorffa, co sprzyjało jego nominacji w okolicznościach, gdy liczył się czas.

Emeryt wchodzi w rolę życia

Tymczasem Hindenburg telegram z retorycznym, jak oceniano, zapytaniem, czy obejmie dowodzenie, otrzymał dopiero w sześć godzin po powierzeniu misji szefowi jego sztabu. Odpowiedział: „Jestem gotów”, a gdy Ludendorff zreferował mu w pociągu sytuację i wydane rozkazy, zaakceptował ocenę i sposób działania podwładnego. Przystając na jego plany, miał powiedzieć: „Sam nie wiem lepiej. W imię Boże, zrobmy tak”.

Hindenburg, będąc od trzech lat generałem w stanie spoczynku, 12 sierpnia 1914 roku zadeklarował gotowość powrotu do służby, lecz dopiero krytyczna sytuacja w Prusach Wschodnich spowodowała powierzenie mu dowództwa armii. Nie zaważyły tu zdolności strategiczne, a stosowny wiek, bowiem czterdziestodwuletni Ludendorff był według ówczesnych obyczajów za młody na samodzielnego wodza. Zdążył, co prawda, zabłysnąć w boju, za co jako pierwszy żołnierz Wielkiej Wojny został udekorowany osobiście przez cesarza orderem *Pour le Merite*, stał jednak dotąd jedynie na czele brygady, nie mógł zatem i z braku doświadczenia dowodzić niezależnie na wysokim szczeblu.

Moltke powierzył wprawdzie reprezentacyjną funkcję wodza emerytowanemu generałowi, ale to Ludendorff otrzymał „zadanie uratowania położenia na wschodzie”. Niemniej przynajmniej w jakiejś części nominacja Hindenburga mogła wynikać także z faktu, iż w roku 1898 na polecenie sztabu generalnego opracował plan ofensywnej obrony Prus Wschodnich.

Ciąg dalszy nastąpi

MM MOJEMIASTO

Pomnik Rzeszy ku Chwale Poległych pod Tannenbergiem [Źródło: „Tannenberg. Deutsches Schicksal – Deutsche Aufgabe”, Oldenburg i. O., Berlin 1939]

Przedsięwzięcie upamiętniało zwycięską bitwę stoczoną przez Niemców z Rosjanami na początku Wielkiej Wojny w dniach 26–30 sierpnia 1914 roku, a Hindenburg uchodził za autora tej wiktoria, za „Wyzwolicielem Wschodu”, który – czemu dano wyraz w okolicznościowym piśmie – miał wówczas ocalić Niemcy „przed zalaniem i zniszczeniem ich przez Słowiańszczyznę”. Tannenberg (Stębark) pozostał też największym zwycięstwem państw centralnych w całej wojnie, a do tego odniesionym przez Rzeszę w warunkach walki na dwa fronty, gdy pierwotnym zadaniem obrońców Prus było jedynie wytrwanie do chwili pokonania Francji. Stąd niemal wszystkie siły niemieckie skoncentrowano na zachodzie, zakładając zajęcie Paryża najpóźniej po czterdziestu dwóch dniach, by dopiero wówczas przerzucić wojska na front wschodni.

Potencjał propagandowy, jaki niosły ze sobą wydarzenia z końca sierpnia 1914 roku, oraz postać wykreowanego na ich bohatera Hindenburga, rozpoznano już w wilhelmskich Niemczech, nie zaniedbano go w czasach Republiki Weimarskiej, a pręży ku absolutnej władzy narodowi socjaliści potrafili wykorzystać w nader skuteczny sposób. Imponujący pomnik poszerzał jeszcze asortyment narzędzi propagandy. Te trzy pruskie ikony swych czasów – postać Hindenburga, bitwa pod Tannenbergiem

i jej pomnik – wycisnęły głębokie piętno na propagandzie niemieckiej, wpływając tym samym na życie polityczne i losy Rzeszy, a w konsekwencji i na losy świata.

Rosjanie u granic

W sierpniu 1914 roku u wschodnich granic Niemiec stanęły dwie armie rosyjskie: 1. Niemeńska, generała Pawła Rennenkampfa, oraz 2. Narwiańska, generała Aleksandra Samsonowa. Ich zadaniem było zajęcie Prus, a następnie, wspólnie z tworzoną w rejonie Warszawy 9. Armią, uderzenie w kierunku Berlina.

Sprostać miał im generał Maximilian von Prittwitz dysponujący jedyną 8. Armią wzmocnioną landwerą. Gdy z obawy przed okrążeniem podjął decyzję o wycofaniu się za linię Wisły, zamysł ten zszokował generała Helmuta von Moltkego – szefa sztabu generalnego – który podwładnemu zalecał aktywną obronę, a nawet atakowanie wkraczających Rosjan. Tymczasem Prittwitz zamierzał oddać bez walki kolebkę państwowości pruskiej, zatem Moltke, który osobiście wyznaczył dowodzącego, musiał działać. Przeprowadził rozmowę telefoniczną z Prittwitzem, ale ten potrafił zakomunikować jedynie poczucie klęski. Tymczasem szef sztabu kontaktował się wcześniej z dowódcami korpusów i wiedział, że sytuacja nie była beznadziejna,

Warszawa, 2 maja 2024 r.

Dzień Polonii i Polaków za Granicą

Wśród odznaczonych Andrzej Białas

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej Andrzej Duda wraz z małżonką Agatą Kornhauser-Dudą wzięli udział w uroczystościach z okazji Dnia Flagi Rzeczypospolitej Polskiej oraz Dnia Polonii i Polaków za Granicą. Prezydent

wręczył odznaczenia państwowe, Akty Nadania Obywatelstwa Polskiego oraz biało-czerwone flagi. Wśród odznaczonych znalazł się doskonale znany czytelnikom Mojego Miasta Andrzej Białas.

Pan Andrzej Białas został odznaczony przez Prezydenta RP Andrzeja Dudę Krzyżem Kawalerskim Orderu Zasługi Rzeczypospolitej

Polskiej za wybitne zasługi w działalności na rzecz pojednania polsko-niemieckiego oraz za dokumentowanie i upowszechnianie wiedzy o losach polskich pracowników przymusowych na terenie III Rzeszy.

Andrzej Białas jest znanym działaczem społecznym w Bawarii, specjalizującym się głównie w historii. Zajmuje się poszukiwaniem śladów osób zaginionych podczas II wojny światowej i dbaniu, by pamięć o ofiarach wojny nie została zapomniana.

Dzięki niemu przywrócono już pamięć setkom najmłodszych ofiar nazistowskich Niemiec, uśmierconym niemowlętom odebranych ich matkom zaraz po prodzie, głównie polskim robotnikom przymusowym. Andrzej Białas jest także cenionym badaczem śladów polskości w Bawarii oraz przewodnikiem w tej dziedzinie, a także artystą malarzem. Jego obrazy są obecnie wystawiane w Haus der Familie w Burghausen. Przed kilkoma laty został on uhonorowany medalem Bene Merito za swoją działalność na rzecz Polski.

Gratulujemy!

MM

Schwäbisch Gmünd, 28 kwietnia 2024 r.

Na stalowych rumakach

Polska Parafia Katolicka w Schwäbisch Gmünd (koło Stuttgartu) pod wezwaniem Miłosierdzia Bożego świętowała rozpoczęcie motocyklowego sezonu wiosenno-letniego 2024.

Na uroczystą mszę przybyli wierni w skórzanych kombinezonach, kurtkach i hełmach – te ostatnie tradycyjnie złożono przed ołtarzem. Dla wielu był to niezwykle widok, gdy motocykliści w skórzanych strojach, z emblematami różnych klubów, klękali do modlitwy. W kazaniu padły słowa o podróżujących w drodze, uwadze na współżyciowców dróg, życzliwości dla drugiego człowieka oraz o św. Krzysztofie, patronie podróżnych. Po zakończeniu mszy ksiądz proboszcz Stanisław Bielawski poświęcił kaski i motocykle.

Następnie, w paradnym szyku, przejechano przez miasto na plac przed centrum kultury „Prediger”. Tam można było z bliska podziwiać wspaniałe maszyny i ich właścicieli. Wśród nich były także panie, które z powodzeniem ujeżdżają te stalowe rumaki. Większość miłośników motocykli pochodziła z pobliskich miejscowości, ale niektórzy przybyli nawet z Monachium i z Frankfurtu. Takie uroczyste coroczne świętowanie rozpoczęcia sezonu motocyklowego stało się już w Schwäbisch Gmünd tradycją. Dużą rolę w organizacji tego wydarzenia odgrywa miejscowy działacz polonijny Emilian Richter, który wspiera organizatorów i uczestników w załatwianiu wszelkich formalności i pozwoleń umożliwiających wjazd tak dużej ilości motocykli do centrum miasta.

Na podstawie relacji Emiliana Richtera
Zdjęcia: Andrzej Mazurek – jeden z motocyklistów

Sztuczna inteligencja a prawo autorskie

Na ostatnich trzech łamach Mojego Miasta skupiliśmy naszą uwagę na problematyce regulacji i wykorzystywania sztucznej inteligencji w Europie, Chinach (numer 100) oraz Stanach Zjednoczonych (numer 101). Wstępem do tych rozważań był artykuł poświęcony funkcjonowaniu oraz zagrożeniom płynącym z Chatu-GPT (numer 99). W poniższym artykule przyjrzymy się dokładniej temu, jak sztuczna inteligencja wpływa na postrzeganie autorstwa i współautorstwa utworu oraz czy wymusza wprowadzenie zmian w prawie autorskim.

Autorstwo utworu

Zgodnie z podstawową zasadą prawo autorskie przysługuje twórcy utworu. Istnieje domniemanie, że twórcą utworu jest osoba, której nazwisko w tym charakterze uwidoczono na egzemplarzach utworu lub której autorstwo podano do publicznej wiadomości w jakikolwiek inny sposób w związku z rozpowszechnianiem utworu. Artykuł opublikowany w prasie, piosenka lub film dodane na platformę internetową, z określeniem autorstwa jednej lub kilku osób, oznacza że prawa autorskie przysługują tym podmiotom. Prawo autorskie przysługuje współtwórcom dzieła wspólnie oraz domniemywa się, że wielkości udziałów są równe. Ma to znaczenie przy podziale korzyści finansowych w przypadku komercjalizacji utworu. Na przykład współautor A może być odpowiedzialny za trzy rozdziały książki, a współautor B za osiem kolejnych rozdziałów. W sytuacji braku porozumienia pomiędzy nimi korzyści finansowe ze sprzedaży książki powinny być dzielone po połowie, jednakże może zostać to dokonane w inny sposób, na drodze sądowej. Istotną kwestią dla dalszej analizy jest podkreślenie, że o współautorstwie decyduje nie sam fakt tworzenia wspólnego dzieła, ale porozumienie pomiędzy autorami. Obydwa podmioty powinny mieć świadomość tworzenia utworu wspólnie. Tworzenie kilku niezależnych tekstów zachowujących wspólną linię tematyczną oraz połączenie ich w całość (tak jak w przypadku Mojego Miasta), nie determinuje tego, że każdy autor tekstu jest współautorem. Kwestia współautorstwa i analizowanego dalej problemu sztucznej inteligencji dotyczy

tylko jednego utworu (artykułu naukowego, piosenki, filmu lub tego tekstu).

Zmierzch zasady domniemania autorstwa?

Wcześniej przywołanie podstawowych zasad prawa autorskiego oraz kwestii współautorstwa jest podstawą do postawienia kontrowersyjnego pytania, czy autorstwo utworu może być w dalszym ciągu domniemywane. Sztuczna inteligencja pozwala bowiem na tworzenie wyspecjalizowanych tekstów, które są wyłączone z ochrony prawno-autorskiej, ponieważ nie jest ona uznawana za osobny podmiot prawny. Otwarte pozostaje pytanie, w jaki sposób zreformować prawo autorskie, aby mogło ono przeciwdziałać sytuacjom, w których autor wykorzystuje sztuczną inteligencję, aby dopisać brakującą część tekstu, polepszyć go pod względem stylistycznym lub oddać jej całkowite stworzenie tekstu, podając tylko pomysł i słowa kluczowe do jego realizacji. W tym przypadku kwestia domniemania autorstwa pozostaje sporna, ponieważ pod względem etycznym oraz formalnym osoba wskazana jako autor dzieła nie jest nią w rzeczywistości. Rozwiązania amerykańskie proponują, aby w przypadku fakultatywnej rejestracji utworów w Urzędzie Prawa Autorskiego Stanów Zjednoczonych wyraźnie wskazać, jaka część procentowa utworu została stworzona przez sztuczną inteligencję. Rejestr tego rodzaju nie jest obligatoryjnie wymagany dla wszystkich utworów, przez co jego skuteczność jest niewielka. Ponadto, zgodnie

MICHAŁ BARYCKI

– doktorant w Szkole Doktorskiej Nauk Społecznych Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz Max Planck Institut für Innovation und Wettbewerb in Monachium. Prace doktorską pisze z dziedziny prawa patentowego, badając ustawodawstwa Niemiec, Polski, Wielkiej Brytanii, Stanów Zjednoczonych oraz praktykę orzeczniczą Europejskiego Urzędu Patentowego. Do kręgu jego zainteresowań należy także prawo autorskie oraz prawo konkurencji. Autor publikacji naukowych w czasopiśmie polskich oraz zagranicznych.

z Konwencją Berneńską o ochronie dzieł literackich i artystycznych z 1886 roku, która jest podstawą międzynarodowej ochrony utworów, są one chronione bez względu na sposób lub formę ich wyrażenia. Oznacza to, że prawo autorskie jest niezależne od spełnienia jakichkolwiek warunków formalnych. Wprowadzenie podobnego rejestru w Unii Europejskiej jest utrudnione z uwagi na brak pełnej harmonizacji prawa autorskiego w krajach członkowskich oraz konieczność międzynarodowego porozumienia w celu stworzenia centralnego systemu ewidencyjnego. Innym sposobem na przeciwdziałanie negatywnym skutkom szerokiego wykorzystywania sztucznej inteligencji, jest rozszerzenie przepisów dotyczących wprowadzenia w błąd co do autorstwa utworu. Pozwala to zachować istotę zasady domniemania autorstwa lub współautorstwa w aktualnych przepisach krajów UE. Przykładowe przepisy mogłyby przewidywać odpowiedzialność dla autorów korzystających w nadmierny sposób ze sztucznej inteligencji i czerpiących z tego korzyści finansowe. W aktualnym stanie prawnym – niemieckim, polskim jak i innych krajów UE – ten problem wciąż pozostaje nierozwiązany.

Rady dla autorów

Wykorzystywanie algorytmów sztucznej inteligencji w pracy twórczej nie powinno być związane z zatraceniem istoty twórczości literackiej i artystycznej. Inteligentne programy dostępne w Internecie mogą być wykorzystywane do sprawdzania poprawności gramatycznej czy językowej tekstów pisanych w językach obcych. Podstawowym celem korzystania ze sztucznej inteligencji jest wspomaganie twórców w ich pracy, co powinno być głównym punktem odniesienia przy badaniu autorstwa utworu. Tworzenie dzieł literackich przez autorów wykorzystujących działanie inteligentnych algorytmów jest nieuczciwe oraz nieetyczne pod względem pisarskim. ChatGPT może zostać wykorzystany jako pomysłodawca wątków lub kierunku pisania tekstu, a główna praca powinna zostać wykonana przez autora. Takie dzieło będzie wtedy w pełni oryginalne i indywidualne. Nie ulega jednak wątpliwości, że rozwój technologii przyspieszył proces wielkich zmian w prawie autorskim.

FACHANWÄLTIN für INSOLVENZRECHT

POMOC W ZAKRESIE

- upadłość (Insolvenz)
- restrukturyzacja firm
- mediacja z Finanzamt (np.kontrola, niejaśności podatkowe)
- pomoc w sytuacji zakazu prowadzenia firmy (tj. Gewerbeuntersagung)
- pozasadowa regulacja zadłużenia (z możliwością umorzenia do 50% długu)
- negocjacje z wierzycielami
- odzyskiwanie należności
- prawo bankowe

po polsku w pon., wt. i czw. 9.00 - 14.00 lub 01777870921

Carola Bertram
Fachanwältin für Insolvenzrecht

20 lat doświadczenia

Bergmannstr. 11, 80469 München
tel. 089 54 84 68 68, Fax: 089 54 84 6867
mail@kanzlei-bertram.de

ADWOKAT Olaf Groborz

Donnersbergerstraße 46, 80634 München; S-Bahn Donnersbergerbrücke U1 Rotkreuzplatz

0 89/13 95 83 72

0 89/13 95 83 73

olaf.groborz@gmx.de

- prawo karne i wykroczeń
- prawo pracy
- prawo gospodarcze
- prawo ruchu drogowego
- Kindergeld

Krystyna Borowska-Wünsch

ADWOKAT

Członek
Izby Adwokackiej
w Warszawie
i Rechtsanwaltskammer
w Monachium

- prawo cywilne, w tym rodzinne, spadkowe, prawo umów, dochodzenie roszczeń
- prawo pracy
- prawo karne
- wypadki drogowe
- obsługa podatkowa osób fizycznych i firm
- możliwość reprezentowania Państwa w Niemczech jak również stałego lub sporadycznego reprezentowania Państwa przed wszystkimi sądami i instytucjami w Polsce

Schulstr.10 (U-Bahn Rotkreuzplatz) · 80634 München
Tel. 089 13038628 · Fax 089 13038627 · Mobil 0172- 9959 216 · E-Mail: kbwuensch@t-online.de

NKA-BÜROSERVICE

Monika Gawel-Niestroj & Gulnaz Sharipova-Adamkevich Gbr

Martin-Kollar-Str. 12, 81829 München
tel. 089-45672276, fax: 089-45672277, info@nka-bueroservice.com

POMAGAMY W:

- zakładaniu i prowadzeniu działalności gospodarczej tzw. Gewerbe
- poprowadzimy bieżącą księgowość
- wykonamy comiesięczne rozliczenia wypłat pracowników

Polskie Centrum Finansowe & Deutsche Vermögensberatung: Twoje wsparcie finansowe w Niemczech oraz możliwość rozwoju zawodowego i kariery dla Polaków w Niemczech

Wyzwania Polaków

w niemieckim świecie finansów

Czy Polacy radzą sobie w świecie finansów w Niemczech? Czy są w stanie, często bez znajomości języka i przepisów, odnaleźć się w skomplikowanym świecie finansów, który bywa trudny nawet dla samych Niemców? Opinie na ten temat są różne, ale fakty wskazują, że nie zawsze jest to łatwe. Stąd pomysł na stworzenie Polskiego Centrum Finansowego, którego głównym celem jest pomoc w dziedzinie finansów naszym rodakom w Niemczech.

Kim jesteśmy?

Polskie Centrum Finansowe to grupa Polaków, której celem jest pomagać rodakom mieszkającym w Niemczech we wszystkich sprawach z dziedziny finansów. Prowadzimy doradztwo w obszarach bankowości, ubezpieczeń, Bausparkass, inwestycji, dodatków państwowych oraz ulg podatkowych, pracując pod dachem największej i najstarszej na rynku firmy jaka jest Deutsche Vermögensberatung. Nasza oferta nie ogranicza się do sprzedaży produktów finansowych – ponieważ ludzie nie chcą produktów – ludzie chcą rozwiązania! Staramy się więc dać Polakom właśnie rozwiązania.

Geneza i misja Polskiego Centrum Finansowego

Pomysł na stworzenie Polskiego Centrum Finansowego narodził się z inicjatywy doradcy Macieja Sumera, który będąc zadowolonym klientem doradcy w firmie Deutsche Vermögensberatung dostrzegł, ile możliwości i korzyści niesie ze sobą posiadanie swojego osobistego doradcy, ale również, ilu Polaków w Niemczech potrzebuje takiego wsparcia. Zamiast biernie obserwować problem, postanowił działać, wykorzystując szansę nauki i rozwoju w zawodzie – którego zdobycie do tamtego czasu wydawało się czymś mało realnym – doradcy finansowego. Wiemy, że decyzja o wyjeździe do Niemiec w celach zarobkowych jest dla wielu Polaków bardzo trudna, tym bardziej, że każdy z nas przyjeżdża tu, by poprawić swoją sytuację finansową. Niestety, nie zawsze tak się dzieje, jest wielu

Polaków, którzy od wielu lat są w Niemczech, lecz nadal żyją z miesiąca na miesiąc. Wiele osób chcących to zmienić zaczyna radzić się w pierwszej kolejności: znajomych z pracy, sąsiadów, rodziny, a co gorsza, szukają odpowiedzi na nurtujące ich pytania na portalach społecznościowych. I wszystko dobrze, no bo co złego jest w radzeniu się znajomych? Można na to pytanie odpowiedzieć innym pytaniem. Czy nasi znajomi, rodzina czy ludzie na mediach społecznościowych są faktycznie ekspertami i są wykształceni w dziedzinie finansów, by z pełną odpowiedzialnością nam doradzać?

Jak działamy?

Nasze działania opierają się przede wszystkim na wytycznych Niemieckiego Stowarzyszenia Doradców Finansowych. Charakteryzuje nas indywidualne podejście do klienta i kompleksowe doradztwo. Jeden doradca potrafi odpowiedzieć na pytania z wielu dziedzin. Warunkiem jest uprzednia analiza finansowa, która jest kluczem rzetelnego doradztwa. Bowiemy żeby dobrze doradzić naszym klientom, powinniśmy wiedzieć, jak wygląda jego aktualna sytuacja, co posiada, a czego nie, co go interesuje i co jest dla niego ważne – a na koniec: co chce osiągnąć. Wtedy możemy ze wszystkich branż w finansach zebrać to, co najlepsze, i dopasować do jego potrzeb. Wierzymy, że największą wartością dla każdego jest posiadanie nie wielu, a jednego właściwego osobistego doradcy. Chodzi o osobę, która jest wykwalifikowana i doradzi, pomoże nam, a wręcz zatroszczy się o sprawy związane z bankiem, ubezpieczeniem, kasą chorych, Bausparkassą, inwestycjami, dodatkami państwowymi lub ulgami podatkowymi. Celem jest mieć jedną osobę, która będzie naszym adwokatem przedstawiać interesy klienta w tych instytucjach, a nie reprezentować interesy tych instytucji jak osoby w nich zatrudnione.

Korzyści dla Polaków w Niemczech

Naszym celem jest wsparcie Polaków w obszarach takich jak zdrowie, rodzina, czas i pieniądze. Pomagamy w planowaniu finansowym, by zminimalizować stres wynikający

z problemów finansowych. Dzięki współpracy z nami możesz obniżyć podatki, zoptymalizować koszty i zwiększyć swoje dochody. Dobrze zaplanowany budżet pozwala żyć w Niemczech na odpowiednim poziomie, a przy tym sporo zaoszczędzić. Proponujemy bezpłatną „ANALIZĘ FINANSOWĄ”, po przeprowadzeniu której każdy sam się przekona, że dzięki nam będzie mógł co roku zyskać od 500 do 1000€.

<https://www.youtube.com/watch?v=TtZHLmyAXHY&>

Szansa na rozwój zawodowy i karierę

W Niemczech mieszka wielu zdolnych, ambitnych i chcących się rozwijać Polaków. Niestety, często nie podejmujemy wyzwań, bo nie wierzymy w siebie, a na dodatek nasze środowisko, ludzie, którzy nas otaczają, wcale nie motywują nas, wręcz przeciwnie. Dokładnie tak samo miał pomysłodawca polskiego centrum Maciej. On też na początku w siebie nie wierzył i zastanawiał się, jak Polak, wtedy jeszcze kierowca ciężarówki, może zajmować się finansami w Niemczech. Okazuje się, że może, a Firma Deutsche Vermögensberatung daje do tego pełną infrastrukturę. Trzymając się razem i wzajemnie sobie pomagając dajemy taką samą możliwość innym Polakom!

Przyjdź i zobacz, jakie możliwości są na wyciągnięcie ręki:

- możliwość rozwoju zawodowego – bezpłatny Ausbildung
- możliwość rozpoczęcia pracy dodatkowej połączonej z nauką
- możliwość wysokich zarobków.

Porady dla wszystkich w zakresie

BANKOWOŚCI

Darmowe konto
Kredyty prywatne i konsumpcyjne
Debety oraz karty kredytowe
Kredyty hipoteczne
Fundusze inwestycyjne (akcje)

UBEZPIECZENIA

Zdrowotne: państwowe lub prywatne
Rentowo-emerytalne
KFZ – komunikacyjne
Uznawanie zniżek z polski
Wypadkowe i od niezdolności do pracy
OC prywatne i dla firm
Ochrona prawna
Prąd i gaz

INNE

Dodatki Państwowe
Ulgi podatkowe

Deutsche Vermögensberatung
Polskie Centrum Finansowe
www.polskiecentrumfinansowe.de
Zaobserwuj nas nas

Maciej Sumera

+49 172 2737089
maciej.sumera@dvag.de

Jarosław Listwan

+49 1573 8848492
jaroslaw.listwan@dvag.de

Aleksandra Sumera

+49 173 4943262
aleksandra.sumera@dvag.de

Agnieszka Zimna

+49 172 6353737
agnieszka.zimna@dvag.de

Arkadiusz Duszyński

+49 172 790 04 57
arkadiusz.duszynski@gmail.com

KOMPLEKSOWA OBSŁUGA FIRM GEWERBE

Ubezpieczenia Zdrowotne – Krankenversicherung
OC dla Firm – Betriebshaftpflicht
Zabezpieczenie dochodów na zwolnieniu lekarskim

Adrian Jendrysik – Tel. 02822/5380832 – Mobil 0172/2600898

www.afs-west.de

West Finanz GmbH seit 1994
Versicherungen | Finanzierungen | Immobilien

WSZYSTKO POD JEDNYM DACHEM!

Niedrogie paliwa, wysokiej jakości marki własne, usługi oraz innowacyjne rozwiązania dla mobilności przyszłości.

www.star.de

GEMEINSAM MEHR BEWEGEN

ORLEN Deutschland GmbH, Kurt-Wagener-Str. 7, 25337 Elmshorn

Szkoła jazdy Holtmann

z nowym właścicielem

Szanowni Państwo, informujemy, że Szkoła jazdy Holtmann ma nowego właściciela!

Założona przez Roberta Rittmaiera w 1983 roku Fahrschule Rittmaier przy Kazmaistr. 46 w Monachium została przejęta przez Jörga Holtmanna w 2003 roku i przemianowana na Fahrschule Holtmann. Znana jest również jako Fahrschule-Muenchen.de. W dniu 1 sierpnia 2023 r. szkoła jazdy została przejęta przez pana Matthiasa Batyrę, zapalonego instruktora jazdy z ponad 10-letnim doświadczeniem zawodowym.

Uwaga! Siedziba szkoły jazdy została przeniesiona i mieści się teraz pod adresem: Kazmaistr. 45, Monachium.

TWOJE PRAWO JAZDY – przepustką do wielkiej wolności

Chcesz wybrać się na spontaniczną przejażdżkę z kumplem w weekend? A może na babski weekend w odległym miejscu?

Pamiętaj, prawo jazdy jest ważnym krokiem w stronę niezależności – otwiera zupełnie nowe możliwości w życiu prywatnym i zawodowym.

Pozwól nam towarzyszyć Ci i wspierać Cię na twojej drodze do uzyskania prawa jazdy. Oferujemy następujące innowacje: dodatkowe lekcje teorii w czasie wakacji, przyspieszone kursy na prawo jazdy, szkolenia w języku niemieckim, angielskim i polskim, badanie wzroku, kursy pierwszej pomocy

oraz przygotowanie i doradztwo w zakresie psychologicznych badań lekarskich (MPU). Znajdziesz u nas pozbawione stresu szkolenie – prowadzone przez wykwalifikowanych, doświadczonych i niepozabawionych poczucia humoru instruktorów jazdy – oraz uczciwe ceny.

Szkolimy kierowców wszystkich kategorii samochodów osobowych.

SZKOŁA JAZDY HOLTMANN

Matthias Batyra

- 📍 Kazmaistr. 45, 80339 Monachium
- ☎ 0 176 327 154 21
- 📞 0 176 327 154 21
- ✉ buero@fahrschule-muenchen.de

Biuro czynne pon. – czw. 17:00 – 18:30 oraz po wcześniejszym indywidualnym ustaleniu terminu.

Zajęcia teoretyczne – wtorki i czwartki 18:30

Zajęcia w j. polskim – środy 18:30

Holandia – kraj na wodzie

Holandia to kraj od wieków związany z wodą. Ponieważ jedna czwarta terytorium kraju leży poniżej poziomu morza, to przede wszystkim poldery, ale też liczne kanały, tamy, groble i jeziora nadają Holandii specyficzny charakter.

TEKST I ZDJĘCIA

Sebastian Wieczorek

Holandia posiada 4.400 kilometrów żeglownych dróg wodnych, jest więc istnym rajem dla miłośników sportów wodnych. Jedną z typowych holenderskich atrakcji są czartery żaglówek, łodzi motorowych, jachtów, tradycyjnych żaglowców i statków motorowych. Na wodniaków czekają liczne jeziora, delty wielkich rzek i oczywiście morze. Holandia słynie też z wodnych rezerwatów przyrody, unikalnych na świecie, tzw. Wetlands. Warto również wziąć udział w jednej z dorocznych imprez związanych z wodą. Vlaggetjesdag (parada statków i kutrów wyruszających na połów śledzia), Dzień Śledzia, Dzień Rybaka czy Wereldhavendagen (Dni Portu w Rotterdamie) to zaledwie kilka z nich.

Holenderska gospodarka w znacznym stopniu opiera się na wodzie i jest od niej uzależniona. Port w Rotterdamie to największy przeładunkowy port świata. Około 40% wszystkich towarów przewozi się w Holandii drogą wodną. Holenderscy rybacy łowią na Morzu Północnym, Morzu Waddenzee i na jeziorze IJsselmeer. Znany i ceniony jest holenderski śledź czy też małże z Zelandii. Gospodarka związana z wodą to nie tylko porty, rozwinięty transport wodny czy rybołówstwo, ale też np. produkcja napojów. Na całym świecie znane są niektóre gatunki

holenderskiego piwa, holenderskie likiery czy jenever – holenderska jałowcówka. O tym jak ważna jest woda w procesie wytwarzania czy to piwa, czy likieru, ale też w codziennym życiu, można przekonać się zwiedzając Heineken Experience w Amsterdamie – to niezwykle atrakcja poświęcona jednemu z najlepszych piw na świecie – Heinekenowi. Muzeum Heineken Experience to kombinacja nostalgii i nowoczesności, zabawy i nauki – dzięki najnowszej technologii można tu wybrać się w niezwykłą podróż w przeszłość. A gdy poczucie pragnienia, trzeba posmakować Heinekena! Holandia produkuje też własną wodę mineralną. Ile różnych gatunków jest w sprzedaży w Holandii, można sprawdzić odwiedzając De Waterwinkel, również w Amsterdamie.

Bez rozbudowanego systemu polderów, kanałów i stacji pomp połowa Holandii znalazłaby się pod wodą. Holendrzy od wieków prowadzą i najczęściej wygrywają swoją walkę z wodą. Historię ich zmagania z żywiołem można prześledzić w muzeach, takich jak np. Nieuw Land Erfgoedcentrum. Można też odwiedzić Kinderdijk i zobaczyć słynne wiatraki, które bronily przed zalaniem wodą miejscowości Albrasserwaard. Przykładem zastosowania najnowszych metod technologicznych do ochrony ładu przed zalaniem jest słynny Projekt Delta, którego część, bariera przeciwsztormowa Oosterschelde, często nazywana jest ósmym cudem świata. Warto odwiedzić „Waterland Neeltje Jans”, gdzie można dowiedzieć się, jak powstał Projekt Delta. Również holenderska architektura jest ściśle związana z wodą. Buduje się tu bowiem w wodzie, nad wodą i z pomocą wody. W Amsterdamie – mieście zbudowanym niegdyś na wodzie, słynącym ze swych malowniczych

kanałów (dokładnie 165, o łącznej długości 75 km) i licznych mostów (1281), w których woda zajmuje jedną czwartą powierzchni miasta – na wodzie również i dzisiaj powstają jego nowe dzielnice mieszkaniowe. Warto wybrać się i zwiedzić KNSM-Eiland czy IJburg, dzielnicę powstałą na sztucznie usypanych wyspach. Będąc w Rotterdamie warto zobaczyć dzielnicę Kop van Zuid. Godne polecenia jest także odwiedzenie niezwykłej wioski Giethoorn, gdzie kanały zastąpiły zwykłe ulice, by przekonać się, jak na co dzień Holendrzy naprawdę związani są z wodą.

Rower jest czymś tak powszechnym w Holandii, że stał się częścią życia i podręcznym bagażem przeciętnego Holendra. 16 milionów obywateli Holandii posiada blisko 13 milionów rowerów. Holendrzy używają ich raczej jako codziennego środka transportu niż do celów rekreacyjnych. Rowerem dojeżdżają do pracy i jeżdżą na zakupy. Umiarkowany klimat Holandii, niewielkie

odległości i drogi bez wzniesień – wszystko to powoduje, że rower wydaje się być w Holandii logicznym środkiem transportu. Jeśli dodamy do tego jeszcze piękny krajobraz i ok. 15 000 km specjalnie wyznaczonych ścieżek i tras rowerowych, odkryjemy, że jazda tym środkiem transportu jest tam nie tylko czymś praktycznym, ale również bardzo przyjemnym! Podróżując rowerem można zobaczyć najpiękniejsze widoki, jakie oferuje Holandia. Niekończące się pola cebulek, szerokie rzeki i przepiękne wydmy tuż obok wybrzeża sprawiają, że taka wycieczka staje się niezapomnianym przeżyciem. Liczne ścieżki rowerowe zostały poprowadzone przez lasy, wrzosowiska i poldery. Także główne miasta Holandii, takie jak Amsterdam czy Rotterdam, świetnie nadają się do odkrywania „na dwóch kółkach”. Rowery do wypożyczenia dostępne są praktycznie w każdym mieście, miasteczku i wiosce w Holandii, w sklepach z rowerami, warsztatach je naprawiających czy specjalnych wypożyczalniach.

Kolorowy zawrót głowy

czyli (nie)murale Wrocławia

Dzisiaj pokażemy Wam Nadodrze, alternatywną dzielnicę Wrocławia. Wejdziemy na Kolorowe Podwórka przy ul. Roosevelta, dzięki którym szare domy, nieodnawiane od czasów wojny, nabrały wyrazu, a mieszkańcy przyjaźnie uśmiechają się do turystów. Murali we Wrocławiu nie brakuje, lecz te obrazy to prawdziwe dzieła sztuki, malowane przez artystów razem z mieszkańcami. Widać na nich radosne postacie ludzi, zwierząt i bajkowych stworów, a motywów ciągle przybywa.

Wakacje nad wrocławskim morzem

Na jednym z kolorowych podwórek miłośnicy mórz i oceanów poczuć się jak przystoiwowe ryby w wodzie. Na murze budynku zobaczą przekrój morskiej fauny i flory – małe i duże rybki, meduzy, koniki morskie, żółwie, ośmiornice, a także groźne, szczyzące zęby rekiny. Stworzenia namalowane zostały we wszystkich kolorach tęczy, a część z nich jest trójwymiarowa. Dzięki temu cały krajobraz wydaje się rzeczywisty, jakbyśmy naprawdę znaleźli się nagle w podwodnym świecie. Nie każdy mieszkaniec Nadodrza może sobie pozwolić na wakacje nad morzem – ale latem odpocznie na własnym kolorowym podwórku, z dumą otwierając jego bramy dla turystów chcących odkryć to magiczne miejsce.

Malownicza codzienność

Trochę dalej skromny obraz pokazuje dwie starsze kobiety i mężczyznę skupionych na rozmowie przy okrągłym stole. To mieszkańcy kamienicy, którzy tworzą tę niezwykłą scenę, uwiecznieni na murze podczas chwili odpoczynku. Za krzesłem mężczyzny stoją jeszcze dwie kobiety – emanują pogodą ducha, a ich uśmiechnięte twarze dodają uroku całej kompozycji. W tle rozpościera się bajeczny krajobraz z majestatycznym wodospadem i krystalicznie czystą wodą, a nad grupą unosi się orzeł, symbolizujący wolność i siłę. Taki projekt potrafi zmieniać ludzi na lepsze – szare ściany nabierają życia, a sąsiedzi stają się dla siebie mili. Każdy szanuje tutejsze malowidła.

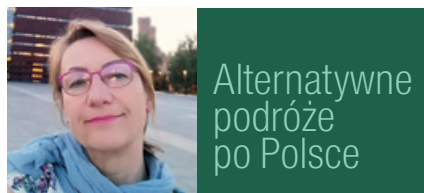
Zwierzyniec i ceramiczne mięso

Każdemu, kto prowadzi "pieskie życie", uśmieją się czworonożni przyjaciele umieszczeni na ścianach domów. Są tam psy różnych ras – uroczy yorkshire terrier, pocieszny mops, podłużny jamnik, malutki chihuahua, dostojny owczarek niemiecki, a nawet muskularny amstaff. Przy takiej ilości namalowanych kudłatych przyjaciół niejeden weterynarz dostałby zawrotu głowy, a tymczasem na przeciwległej ścianie już nas wita radośnie wesoły stół, wykonujący na niebieskim tle podniebne akrobacje. Tu i ówdzie po muralu przemkną podwórkowy kot, a z rogu podwórka patrzy na nas ceramiczny paw. Na środku ustawiono kolorową makietę z ceramicznymi domków – to wspólna wizja mieszkańców i artystów, którą jest kolorowe miasto przyjazne każdemu.

Sztuka dostępna dla wszystkich

Wśród murali Nadodrza zobaczymy również wybitne dzieła światowego malarstwa – arcydzieło ekspresjonizmu „Krzyk” Edvarda Muncha, pokazujące postać zmagającą się z egzystencjalnym bólem, słynną meksykańską artystkę Fridę Kahlo i ceramiczne ptaki Chagalla, zrobione przez mieszkańców kamienicy, którzy pomagali jak umieli – w malowaniu lub pilnując rusztowań. Inne obrazy

Alternatywne podróże po Polsce

Dr Grażyna Strzelecka, germanistka, w latach 2006–2011 kierownik Centrum Kultury Polskiej w Monachium, obecnie pracuje na Uniwersytecie Warszawskim. W ramach projektu *Polska i Niemcy dla młodych ludzi* przemierzyła w 2020 r. ze studentkim zespołem naukowym ponad 2000 km po Niemczech i drugie tyle po Polsce. Członkowie zespołu są współautorami Alternatywnego Przewodnika po Polsce.

Grażyna Strzelecka

na ścianie to znane wszystkim portrety dzieci Stanisława Wyspiańskiego. Dzięki takim dziełom spacer po Nadodrze to także prawdziwe obcowanie z kulturą wysoką.

Kobiety i historia Polski

Godny uwagi jest także mural przedstawiający kobiety, które na stałe zapisały się na kartach polskiej historii: współzałożycielkę NSZZ Solidarność Annę Walentynowicz, noblistkę Marię Skłodowską-Curie, nad oknem pisarkę okresu pozytywizmu Marię Konopnicką, zaś po drugiej stronie okna Zofię Teligę-Mertens, agronom i działaczkę społeczną i charytatywną, zaangażowaną w repatriację polskich rodzin z Kazachstanu.

Wśród podobizn kobiet zobaczymy także Św. Jadwigę i znaną polską biegaczkę Irenę Szewińską. Przy każdej znajduje się krótki opis przedstawionej osoby. Na innych ścianach nie zabrakło bohaterów narodowych – zobaczymy tu Inkę i Niezłomnych, każdy rozpoznasz Rotmistrza Pileckiego idącego z watahą wilków.

Śląscy piłkarze

Na jednej ze ścian są murale Śląska Wrocław, na których widnieją twarze kibiców z tego podwórka. Przejmujący obraz przedstawia chłopaka na inwalidzkim wózku, którego koledzy wiozą na mecz. Może to także jest jeden z byłych zawodników nadodrzańskich podwórek? To tylko jedna ulica, a jest ich na Nadodrze coraz więcej – każdy, kto je odwiedzi, zabierze stamtąd oryginalne zdjęcia i piękne kolorowe wspomnienia.

tuż obok symboli Klubu Piłkarskiego Śląsk. Przejmujący obraz przedstawia chłopaka na inwalidzkim wózku, którego koledzy wiozą na mecz. Może to także jest jeden z byłych zawodników nadodrzańskich podwórek? To tylko jedna ulica, a jest ich na Nadodrze coraz więcej – każdy, kto je odwiedzi, zabierze stamtąd oryginalne zdjęcia i piękne kolorowe wspomnienia.

Na Nadodrze byli dla Was (od lewej): Agata Bednarska, Zofia Burdzy i Emilia Fronczak

SERWIS KOMPUTEROWY

NAPRAWA
ODWIRUSOWANIE
INSTALACJA
KONFIGURACJA INTERNETU
WIZYTY DOMOWE
STRONY INTERNETOWE

TC IT Service, inż. Tomasz Czarnecki
tel.: 0178/35 33 092 • 089/46 221 363
Monachium, Landsberger Str. 135

Przyjdź do nas
możemy Ci pomóc
0151 45495514
czynny codziennie 18.00–21.00

Możliwość kontaktu WhatsApp
www.aa24.pl
aabawaria@gmail.com

POLSKOJĘZYCZNA INFOLINIA AA
w NIEMCZECH
+49 221 25079477
pomoc@aaniemcy.de

Der Onlineshop DIGITAL TV SHOP

telewizja na kartę
CANAL+ z POLSATEM

Polskie programy bez umowy i abonamentu
N+ zmieniło nazwę na CANAL+

SPRZEDAŻ I MONTAŻ
ZESTAWÓW SATELITARNYCH

od 60 do 150 kanałów
Sprawdź naszą aktualną ofertę!

MASZ PROBLEM Z ODBIÓREM
DZWOŃ

80339 München-City, Theresienhöhe 3
Wejście: Schwanthaler Str.110
satteam.muenchen@freenet.de
tel.: 0179 /4316130 po polsku

AGS

Agentur Grażyna Szkulcecka

Grażyna Szkulcecka (M.A.)

Herzog-Wilhelm-Str. 21
80331 München
Tel: 089 / 86 36 98 32
Fax: 089 / 97 89 51 24

Godziny otwarcia:

- wtorki 8.30 - 20.00
- środy 8.30 - 15.00
- czwartki 8.30 - 20.00
- piątki 8.30 - 15.00
- pierwsze soboty miesiąca 12.00 - 17.00

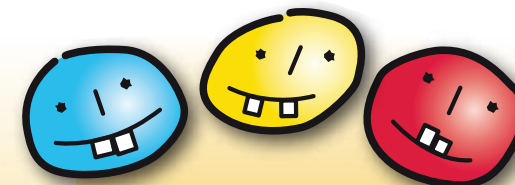
Inne terminy po telefonicznym uzgodnieniu

Agencja obsługi firm

- księgowość
- rachunkowość
- tłumaczenia
- ubezpieczenia
- i inne konsultacje

Zapraszam!

LECZYMY WSZYSTKIE TYPY

Ortodoncja

Dr.med. dent Agnieszka Gremminger

St.-Veit-Straße 11, 81673 München-Ost Tel. 089/43 10 93 30, Fax 089/43 10 93 32
Riem-Arcaden, Werner Eckert Str. 10, 81829 München Tel. 089/43 57 07 57
Poing, Alte Gruber Str. 6 Tel. 08121/9 95 90 55

info@dr-gremminger.de www.dr-gremminger.de

Łukasz Sowada
Geprüfter Versicherungsfachmann IHK Broker
ubezpieczeniowy

PORADY
I INFORMACJE
DOTYCZĄCE
UBEZPIECZEŃ

OC firm

OC prywatne
komunikacyjne
emerytalne
na życie
zdrowotne
wypadkowe

Thalkirchner Str.184, 81371 München

Tel.: 089 41 41 41 351
Mobil: 0176 104 224 97
Fax: 089 41 41 41 352
lukasz.sowada@googlemail.com

Ciepłe powitanie

w naszej

APOTHEKE
saniPEP

Jak zapobiegać i przeciwdziałać przedwczesnemu starzeniu się skóry?

Zapobieganie za pomocą 2 ważnych środków:

Ochrona przed promieniowaniem UV | Stosowanie antyoksydantów | Właściwa pielęgnacja

Naszym celem jest zwiększenie piękna Twojej skóry

Korekta oznak starzenia:

Zmarszczki, worki pod oczami, cienie pod oczami, zmiany pigmentu to problemy skórne, z którymi prędzej czy później wszyscy będziemy musieli się zmierzyć.

Badania naukowe pokazują, że zewnętrzne zabiegi przeciwstarzeniowe działają:

- ✓ faktycznie spowalniają starzenie się skóry
- ✓ wspierają naprawę uszkodzeń komórkowych
- ✓ promują tworzenie nowego kolagenu

Sprawdzone aktywne składniki przeciwstarzeniowe to na przykład:

Witamina A: retinol | witamina C

Witamina B3: niacynamid | kwas hialuronowy krótko-, średnio- i długołańcuchowe składniki aktywne

Kupon

Na bezpłatną analizę skóry i włosów*.

Do zrealizowania wyłącznie w aptece **saniPEP**
w centrum handlowym Neuperlach
Ollenhauerstr. 6 | 81737 Monachium

*Tylko 1 kupon do realizacji na klienta.

Przyjdź i pozwól nam doradzić.
Otrzymasz **BEZPŁATNĄ** próbkę
produktu **Lubex anti-age**.

APOTHEKE
saniPEP

Chcielibyśmy przedstawić Ci specjalną linię produktów do pielęgnacji skóry ze Szwajcarii:

Lubex anti-age®

i dlaczego Lubex?

Wysokiej jakości składniki aktywne zapobiegają starzeniu się skóry.

Rodzina firma Permamed:

40 lat doświadczenia w dermatologii, dziś są jedną z wiodących szwajcarskich firm farmaceutycznych w dziedzinie dermatologii i przeciwdziałania starzeniu się skóry.

- ✓ Opracowane i wyprodukowane w Szwajcarii zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju.
- ✓ Uznane dermatologicznie i naukowo składniki aktywne
- ✓ Opracowane we współpracy z dermatologami.
- ✓ Odpowiednie dla skóry wrażliwej.
- ✓ Bez konserwantów, alergizujących perfum, mikroplastików, barwników i parafiny.

Czekamy na Ciebie

do sklepu internetowego:
sanipep.de

Orlandosalon.pl

ul. Św. Gertrudy 23, KRAKÓW

Kolor włosów a charakter

Jak śpiewał Jan Kiepura: brunetki, blondynki, ja wszystkie was dziewczynki całować chcę... Ale czy rzeczywiście tak jest, kiedy facet myśli o kobietach?

Orlando z Rym Saidi

No właśnie nie, chodzi o to, czy ktoś nam wpadnie w oko! Tu dodam, podpowiem, że prawdą jest, iż kolor włosów jest wielką magią, wpływa on bowiem na to, jak ktoś nas widzi.

Według naukowców blondynki są chłodne, szatynki delikatne i czule, brunetki pełne temperamentu i ogniste, a rude wrażliwe, ale i agresywne.

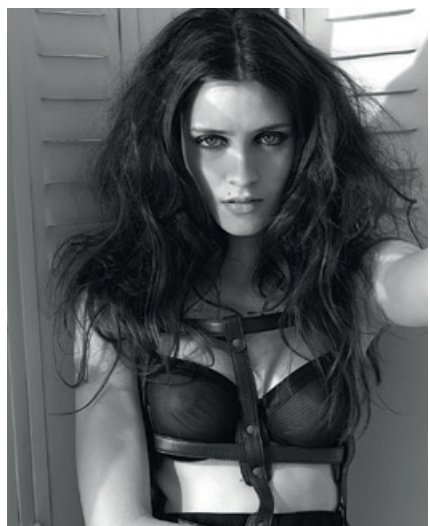
To pokazuje, że nasz kolor włosów jest generowany genetycznie i że określa nasz temperament, czyli jest pewnym kodem, na podstawie którego inni ludzie nas postrzegają.

Podświadomie wybieramy więc partnerów czy przyjaciół z takim, a nie innym kolorem włosów. Niewyjaśniony jest wpływ naszego mózgu na nasze decyzje, ale tak właśnie jest. My jesteśmy wizjonerami, dlatego przy pierwszym spotkaniu zwracamy uwagę na to, jak ktoś wygląda, w tym na kolor włosów.

Kolor włosów – kolor skóry w pewnym stopniu też – możemy zmienić magicznie: z blond na ciemny czy odwrotnie, ale czy dzięki temu zmieni się charakter człowieka? Czy w takim przypadku nie zostaniemy

okłamani albo czy sami się nie okłamujemy? Są dowody na to, że tak nie jest. Podam dziś parę informacji prowadzących do tego, abyśmy nie starali się być innymi niż „stworzyła nas” nasza natura.

Wyróżnia się podstawowe 4 typy urody, ich bazą jest kolor oczu, skóry, kolor włosów z dzieciństwa (to jest bardzo ważne!), jak również oprawa oczu.

Osoba, którą można określić jako wiosnę, ma lekko brzoskwiową barwę skóry, piękne piegę – które ja osobiście kocham – a oczy ma najczęściej niebieskie lub zielone, kolor ust jest blado brzoskwiowy. W tych czasach taki typ urody postrzegają jako perfekcyjny, ale to nie jest tak, to tylko media tak nam mówią (ja osobiście kocham włosy rude i czekoladowe).

I tu zaczniemy omówienie koloru włosów „właściciela” czterech pór roku. Kobiety o typie urody wiosna powinny mieć włosy w ciepłych odcieniach, unikając tym samym chłodnych, popielatych tonów. Nie dla nich jest czerń lub ciemny brąz. Przy wyborze koloru kontrastującego dobrze postawić

na kolor jasny złoty lub miodowy brąz. Najlepszym rozwiązaniem będzie jednak wybór wariacji na temat blondu i czerwieni. Proponowanymi kolorami będą więc: złoto, piasek, miód i orzech.

Lato ma jasny odcień cery, który wpada w róż lub fiolet. Urodę takiej osoby można określić jako utrzymaną w chłodnych barwach, matową. Podobnie jak wiosna, kobieta o tym typie urody ma niebieskie lub zielone oczy, są one jednak ciemniejsze, często występują też w kolorze szarym i brązowym. Najczęściej posiada ona włosy czarne lub blond.

Typy urody jesień i zima nie powinny wybierać mahoniowych barw, rudego czy też złocistych blondów. Dobrze, jeśli do podkreślenia koloru włosów wybiorą ciemniejsze – maksymalnie o dwa tony – pasma. Proponowanymi kolorami włosów będą tu więc czekolada i kasztan we wszystkich jego odcieniach. Osoby określane jako jesień czy zima mają często piękną porcelanową skórę, w kolorze kości słoniowej, ich oczy często są miodowe, ciemnobrązowe, choć zdarzają się również niebieskie – wtedy, w przeciwieństwie do urody lata czy wiosny, są one bardziej zimne, lodowe.

Na koniec, już krótko, o dostosowaniu perfekcyjnej barwy włosów do koloru oczu.

Zielone oczy – odcienie rudego (przy jasnej karnacji chłodne tonacje, a przy śniadej ciemne), głęboki brąz, miedziany brąz.

Niebieskie oczy – przy jasnej karnacji warto postawić na chłodne odcienie blondu i brązu, popielate kolory, a przy ciemniejszej na ciepłe odcienie brązu, mahoń czy intensywne rude tony.

Brązowe oczy – kolor kasztanowy, popielaty brąz, ciemny blond.

Szare oczy – platynowy blond, siwy, pastele (róż i błękit).

Kocham Was 😊 Wasz Orlando

Telewizja Polska
w Europie Zachodniej

www.pepe-tv.eu

STOMATOLOG

dr. medycyny dentystycznej
Katharina Juretzki

Amalienstr. 60
(przy Uniwersytecie)

80799 München

Tel.: 089/39 37 20

Mobil: 0162/6917988

Mobil: 0176/456510 72

PRODENTICA
CENTRUM STOMATOLOGII
ESTETYCZNEJ I IMPLANTOLOGII

POLSCY DENTYŚCI W MONACHIUM

IMPLANTOLOGIA
PROTETYKA
STOMATOLOGIA ESTETYCZNA

- kompleksowe leczenie w jednym miejscu
- wszystkie rodzaje ubezpieczeń (państwowe i prywatne)

tel. +49 89 470 33 68
Perfallstraße 2, München
www.prodentica.de
info@prodentica.de

Zahnarzt am Marktplatz
Joanna Kozłowski

Lekarz Stomatolog
Specjalista Implantolog

Marktplatz 7, 85375 Neufahrn
Tel. 08165-4866, Fax 08165-708676
info@zahnarztpraxis-kozłowski.de
www.zahnarztpraxis-kozłowski.de

Gabinet mieści się w centrum Neufahrn na północ od Monachium, samochodem A9 - kierunek Norymberga - zjazd Eching, Neufahrn, S-Bahn S1

GODZINY OTWARCIA:
pon. - czw.: 9.00 - 13.00 / 14.00 - 18.00
pt.: 9.00 - 13.00

Skorzystaj z naszych nowoczesnych pomieszczeń

Izabela S. Demacker
Rechtsanwältin

Kompleksowa obsługa prawna w języku polskim i niemieckim ze szczególnym uwzględnieniem niemiecko - polskich stosunków prawnych, doradztwo w zakresie:

prawa rodzinnego | prawa spadkowego | prawa pracy
prawa karnego oraz wykroczeń | prawa gospodarczego
prawa ruchu drogowego

NOWY ADRES

Löwengrube 10
80333 München

Tel.: 0 89 | 85 63 63 55
www.kanzlei-demacker.de
info@kanzlei-demacker.de

**STRACIŁEŚ PRAWO JAZDY?
CHCESZ JE JAK NAJSZYBCIEJ ODZYSKAĆ?**

Przygotowanie do MPU (Idiotentest) w języku polskim lub niemieckim
Bezpłatna konsultacja, 100% zdawalności

mgr psychologii Małgorzata Voelkel
e-mail: margaretavoelkel@aol.de, www.mpu-in-berlin.de

tel.: 0152 33578752

Ranonik poleca: smak i radość tworzenia!

Przetwór* z gruszki miłości i smak dawnej Prowansji – dwie podróże na 102!

Podróż palcem po mapie – południe Włoch!

Oto melanzane sott'olio, czyli bakłażany w oliwie.

Do gry wchodzi:

- bakłażany
- ocet winny lub spirytusowy
- woda
- sól morską lub kłodawską niejodowaną
- oregano
- papryczka chili świeża lub suszona
- czosnek
- oliwa z oliwek lub olej słonecznikowy.

Bakłażany obieramy, kroimy na podłużne plastry (od ogonka do czubka) potem na paski i na końcu – kilkunastymetrowe słupki. Ważne, by były ładne, czyli mniej więcej tej samej długości i grubości. Pokrojone w słupki (wcześniej obrane) posypujemy solą, po chwili zalewamy zimną wodą i czekamy około godziny. W tym czasie bakłażan nabierze słoności i pozbędziemy się szkodliwej solaniny. Nasze bakłażanowe słupki mocno odciskamy, gniojąc w rękach lub używając do tego (tak robią Włosi!) praski do ziemniaków. Tak przygotowane warzywo,

już o zmienionej strukturze, gotujemy, od momentu wrzenia przez parę minut w mieszance wody i octu (1:1). Po około 4 minutach warzywa wyciągamy z marynaty, studzimy i odciskamy – już delikatniej, rękoma, bo w prasce by się zmieniły w pulę. Na tym etapie można całość dosolić.

W wyparzonych niezbyt dużych słoikach układamy bakłażany warstwami, przetykając kawałeczkami papryczki chili suszonej lub świeżej, posypując oregano i dodając kawałeczki świeżego czosnku. Dla urody i aromatu można dołożyć też listki mięty lub natki pietruszki. Ugniatamy zawartość delikatnie

*Tak, wiem, że nie ma liczby pojedynczej od słowa „przetwory”, ale jako autor pozwałam sobie na ten pięknie brzmiący eksperyment

i dokładnie, by było jak najmniej powietrza, po czym zalewamy oliwą z oliwek lub olejem słonecznikowym (wersja oszczędniejsza). By olej przedostał się wszędzie, odchylamy warzywa, np. drewnianym wyparzoną patyczkiem lub wąskim nożem, zalewamy – do momentu pokrycia wszystkich warzyw – oliwą.

Przed zamknięciem przecieramy brzegi słoika szmatką nasączoną spirytusem i mocno zamykamy wyparzoną zakrętką (bez uszkodzeń czy rdzy). Dajmy naszym skarbom powstać w spokoju przynajmniej miesiąc 😊, a potem cieszymy się smakiem tej pysznej przystawki. Tak przyrządzone bakłażany możemy podawać też jako dodatek do sałaty, do grzanek czy mięsa. Spokojnie mogą powstać pod oliwą w chłodnym miejscu nawet całą zimę!

Podróż w czasie – dawna Prowansja, przepis z XIX wieku

Na pokład wehikułu czasu zabieramy:

- kilka niedużych bakłażanów
- oliwę z oliwek
- nieco masła
- cebulę i kilka szalotek
- natkę koperku i pietruszki
- paczuszkę bułki tartej
- sól i pieprz
- piecyk i brytfankę 😊

W „Uniwersalnej książce kucharskiej” autorstwa Maryi Ochorowicz-Monarowej, wydanej na początku XX w., znajduje się przepis na „Bałtarzany” po prowansalsku. I dziś ten przepis przypomnę. Najlepsze będą do tego dania małe okrągłe bakłażany, ale można też użyć klasycznych bardziej podłużnych – wtedy trzeba przeciąć je na 2 części.

Bakłażany należy obrać, odkroić im czubki (te zachować na później, będą potrzebne!), wydrążyć w środku i krótko blanszować we wrzącej osolonej wodzie.

Teraz powinniśmy posiekać cebulę i szalotki i połączyć z rozdrobnionym – jak mówi wspomniana książka – „mięsem z bałtarzanów”, po czym poddusić na oliwie lub maśle. Następnie trzeba dodać do farszu nieco tartej bułki (można ją wcześniej zrumienić), siekaną natkę pietruszki i koperek, sól

i pieprz. Wszystko razem krótko przesmażyć. Po wystudzeniu należy dodać żółtka – na wycucie – ich zadaniem jest sklejenie masy i dodanie smaku.

Nadzenie łąduje w bakłażanach, które przykrywamy czubkami i ustawiamy w brytfance – jak mówi książka – „jeden obok drugiego”. Obsypujemy je na koniec tartą bułką, polewamy lekko oliwą i wstawiamy do pieca na pół godziny. Moim zdaniem, bo nie jest to podane, powinniśmy piec je w 180 stopniach, z opcją góra – dół.

Szanowni Państwo, jeśli chcemy poczuć smak Prowansji, nie dodawajmy do tego dania sera, szynki czy innych składników. Dni są coraz cieplejsze – pasują do tego przepisu, spróbujmy więc podać „bałtarzany” z sałatą polaną sosem z oliwy, soli, czosnku i soku z cytryny. Zamknijmy oczy i przenieśmy się w czasie i przestrzeni. Proste życie jest piękne!

Pięknego czasu i podróży życzę!

Jeszcze kilka słów o bakłażanie: ma on działanie m.in. odtruwające, ogranicza zatrzymywanie wody w organizmie, obniża zły cholesterol. Znajdziemy w nim potas, miedź, magnez, witaminy C, K oraz witaminy z grupy B, a także fosfor i wapń, glukozę i błonnik. No, a ze względu na zawartość argininy jest skutecznym afrodyzjakiem!

FESTYWN RODZINNY Z OKAZJI DNIA DZIECKA

Sobota, 11 maja 2024
od godz. 11:30 do 18:00

Zapraszamy do Jahnhalle w Leipheim, która zamieni się w niezwykle miejsce pełne atrakcji dla wszystkich!

Warsztaty dla dzieci i młodzieży

Pyszne polskie jedzenie

Występy zespołów muzycznych i tanecznych

Konkursy z nagrodami

www.mojemiasto.eu

103.4MHz

POLONIJNA AGENCJA INFORMACYJNA

Die Beauftragte der Bundesregierung für Kultur und Medien

Deutsche Vermögensberatung

PORADY DLA WSZYSTKICH W ZAKRESIE

ADAM SLABON

+49 0176 84641740
Adam.Slabon@dvag.de

JOANNA RUSSAK

+49 0175 1213891
Joanna.Rusak@dvag.de

SEBASTIAN OSRODKA

+49 0175 2782051
Sebastian.Osrodka@dvag.de

UBEZPIECZEŃ

- ▶ ZDROWOTNE (PRYWATNE I PAŃSTWOWE)
- ▶ RENTOWO – EMERYTALNE
- ▶ Z DOTACJAMI PAŃSTWOWYMI
- ▶ KFZ KOMUNIKACYJNE
- ▶ UZNAWANIE ZNIŻEK Z POLSKI
- ▶ WYPADKOWE I OD NIEZDOLNOŚCI DO PRACY
- ▶ OC PRYWATNE I DLA FIRM
- ▶ OCHRONA PRAWNA
- ▶ PRĄD I GAZ
- ▶ I WIELE INNYCH

BANKOWOŚCI

- ▶ DARMOWE KONTO
- ▶ KREDYTY PRYWATNE I KONSUMPCYJNE
- ▶ DEBETY, KARTY KREDYTOWE
- ▶ KREDYTY HIPOTECZNE
- ▶ DOM, MIESZKANIE
- ▶ FUNDUSZE INWESTYCYJNE (AKCJE)

BIURO PODATKOWE E-PODATKI.ONLINE

ROZLICZENIA PODATKÓW I UBEZPIECZENIA W NIEMCZECH

DE +49 157 314 014 82
PL +48 572 762 919

info@e-podatki.online

BIURO PODATKOWE E-PODATKI.ONLINE

NAJKORZYSTNIEJSZE OFERTY DOSTAWCÓW ENERGII ENERGETYCZNEJ

DE +49 157 314 014 82
PL +48 572 762 919

info@e-podatki.online

**Max-Reinhardt-Weg 28, Munchen-Neuperlach (boisko)
(U-Bahn: Therese- Giehse – Alle)**

FC Husaria Monachium

Klub piłkarski SV Polonia Monachium serdecznie zaprasza na

FESTYN

rodzinny z okazji Dnia Dziecka

09.06.2024

10:00-18:00

Turniej piłkarski drużyn polonijnych
Dmuchany zamek, zabawy i konkursy dla dzieci
Malowanie twarzy
Występ zespołu tanecznego „Krakowiak”
Stoiska z firmami działającymi w Monachium
Stoisko firmy rekrutującej do pracy
Grill, frytki, popcorn, lody, napoje...

Oprawa muzyczna z gwiazdą DJ MECIO

Rozgrywki C klasy BFV (Bayerische Fußballverband), w której debiutuje FC Husaria, rozpoczynają się w lipcu. Do momentu oddania numeru do druku kierownictwo klubu nie było w stanie podać konkretnych danych dotyczących drużyny, przygotowań do sezonu, obsady trenerskiej, boiska i tabeli rozgrywek. Poinformujemy o tym w następnym numerze Mojego Miasta.

W międzyczasie Husaria grała mecze sparingowe. Według danych nadesłanych do redakcji 6 kwietnia 2024 r. zespół wziął udział w siedmiu meczach oraz dwóch turniejach halowych. W jednym z nich, z udziałem 50 drużyn z całej Bawarii, Husaria zdobyła puchar, plasując się w pierwszej dziesiątce.

Drużynie kibicuje coraz liczniejsza widownia, w tym także rodziny z dziećmi, co nadaje meczom Husarii charakter polonijnych festynów. Sponsorzy klubu dbają o to, aby wszyscy mogli się delektować polskimi potrawami i przysmakami.

Na meczach można spotkać także prominentnych gości, takich jak profesjonalna piłkarka kobiecej drużyny FC Bayern Weronika Zawistowska. Rozpowszechniane są ulotki informacyjne oraz najnowsze egzemplarze czasopisma Moje Miasto. Nie brakuje również ogólnodostępnych napojów, kawy i herbaty.

Udało się zrealizować pomysł z utworzeniem Strefy Kibica na mecz Polski z Walią o awans na Euro 2024. Planuje się kontynuację, czyli wspólne oglądanie meczów polskiej reprezentacji na dużym telebimie w greckiej restauracji Kypros, gdzie szefem kuchni jest... Polak!

Bieżące informacje o FC Husarii można znaleźć na Facebooku i Instagramie oraz na stronie internetowej www.fchusaria.de

Sponsorzy i Partnerzy

Opracowanie: MM

Ukończyła orłowskie Liceum Plastyczne, studiowała na Europejskiej Akademii Sztuki i gdańskiej Akademii Sztuk Pięknych. Wiele wystawia, angażuje się w rozwijanie plastycznych talentów uzdolnionych w tym kierunku dzieci. Mieszka w Bawarii.

MOTTO

na dziś

Choćby wszyscy postanowili, że nie, wiosna i tak przyjdzie.

Věroslav Mertl

15 lat

Zrzeszenia Polskich Chrześcijan w Erdingu

Tegoroczne obchody Świąt Wielkanocnych miały dla członków Zrzeszenia Polskich Chrześcijan w Erdingu szczególne znaczenie, ponieważ wpisały się one w jubileusz 15-lecia powstania organizacji.

6 grudnia 2009 roku dziesięciu członków założycieli powołało do życia organizację, którą Sąd Okręgowy w Monachium wpisał do Rejestru Zrzeszeń pod nazwą „Polnisch-Christlicher Verein Erding e.V.". Od dnia rejestracji Zrzeszenie rozpoczęło swoją aktywną działalność i dynamicznie się rozwijało. W ciągu zaledwie dwóch miesięcy liczba członków wzrosła z 10 do 100! Nakreślono podstawowe cele i zadania, którymi organizacja kieruje się do dzisiaj:

- krzewienie mowy, kultury i tradycji polskiej w Niemczech
- wspieranie przyjaźni i wymiany kulturowej między narodami niemieckim i polskim
- wychowanie młodej generacji w zgodzie z nauką wiary chrześcijańskiej
- organizowanie spotkań i imprez integrujących oba narody.

Od początku funkcję przewodniczącej Zrzeszenia pełni Małgorzata Maidl, a jej zastępczynią jest obecnie Ewa Krajnik.

Przygotowania do uroczystych obchodów 15-lecia organizacji idą pełną parą. W liście do Redakcji Mojego Miasta czytamy: *Zrzeszenie Polskich Chrześcijan w Erdingu od lat jest miejscem, gdzie Polonia może pielęgnować swoje tradycje, budować wspólnotę*

i integrować się z lokalnym środowiskiem. Nasze obchody Wielkanocy są tego doskonałym przykładem. Nie tylko celebrowaliśmy to wyjątkowe święto, ale także uczciliśmy naszą wspólną historię i tradycję. Wierzymy, że nasze kolejne lata działalności będą równie owocne i pełne wspólnych sukcesów. Zapraszamy wszystkich do udziału w naszych jubileuszowych obchodach i wspólnego świętowania.

Oczywiście Moje Miasto obejmie jubileusz 15-lecia organizacji patronatem medialnym, a tymczasem ilustrujemy tę radosną wiadomość zdjęciem z obchodów Świąt Wielkanocnych zorganizowanych przez Zrzeszenie Polskich Chrześcijan w Erdingu (www.pchv-erding.de).

MM

Zostań rodziną adopcyjną!

Rodzina jest naturalnym środowiskiem rozwoju dziecka i jego pierwszym wychowawcą. Przekazuje wartości, wzorce, uczy pełnienia ról. Między rodzicami a dzieckiem kształtują się wzajemne więzi emocjonalne nacechowane uczuciami. Bycie przy dziecku, poczucie odpowiedzialności i troski za nie, zaspokajanie potrzeb psychofizycznych, wspieranie rozwoju, przygotowanie do życia w społeczeństwie, to jedne z wielu zadań rodziców. Prawo dziecka do wychowania się w rodzinie zwane prawem dziecka do rodziny oraz pierwszeństwo rodziców w wychowaniu podkreślają akty prawne, w tym Konstytucja RP.

W sytuacjach kryzysowych, kiedy są przeszkody uniemożliwiające rodzinie naturalnej wypełnianie obowiązków rodzicielskich i nie

ma możliwości wychowania dziecka, należy zapewnić mu opiekę. Umieszczenie dziecka poza rodziną jest sytuacją wyjątkową i dopuszczalną dopiero po wyczerpaniu i bezskuteczności innych działań pomocowych. Dzieci znajdują opiekę w rodzinnych lub instytucjonalnych formach opieki zastępczej. Prowadzone są działania na rzecz powrotu dziecka do rodziny, a gdy jest to niemożliwe, po uregulowaniu się sytuacji życiowej, w tym prawnej dziecka (zrzeczenie lub pozbawienie władzy rodziców w sądzie), dziecko ma szansę na adopcję (przysposobienie) i nowych rodziców.

Prowadzenie procedur przysposobienia, w tym przygotowanie kandydatów, należy do wyłącznych kompetencji ośrodków adopcyjnych. Pomagają dzieciom znaleźć rodziców, a osobom, które wykazują gotowość do przysposobienia, zostać rodzicami. Najważniejszą przesłanką przysposobienia jest dobro dziecka. Poszukuje się rodzin przysposabiających dla dzieci przede wszystkim w Polsce (adopcja krajowa), a adopcję zagraniczną rozpatruje się wyjątkowo, jeżeli tylko w ten sposób można zapewnić im zastępcze środowisko rodzinne, chyba że dotyczy krewnych, powinowatych dziecka lub łączenia rodzeństwa.

Kandydaci na rodziców adopcyjnych powinni spełniać odpowiednie warunki. O adopcję może ubiegać się małżeństwo lub osoba samotna (niepozostająca w związku małżeńskim), osoby spokrewnione lub spowinowaczone z dzieckiem, rodzina zastępcza lub prowadzący rodzinny dom dziecka, w którym dziecko jest umieszczone, a także osoby, które ponownie chcą zostać rodzicami i adoptować rodzeństwo wychowywanego dziecka. Niezbędne jest posiadanie przez kandydatów pełnej zdolności do czynności prawnych, odpowiednich kwalifikacji osobistych, w tym predyspozycji osobowościowych uzasadniających przekonanie, że będą należycie wywiązywać się z obowiązków rodziców oraz odpowiedniej motywacji do przysposobienia dziecka. Potrzebne są również dobre warunki

zdrowotne i bytowe. Przysposabiający powinni mieć miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz być w odpowiednim wieku do wychowania dziecka.

Predyspozycje kandydatów do adopcji są ustalane w czasie licznych spotkań w ośrodku adopcyjnym. Jednym z etapów procedury jest szkolenie do roli przyszłych rodziców prowadzone na podstawie programu zatwierdzonego do użytku przez Ministra Rodziny, podczas którego kandydaci mają możliwość zapoznania się z aspektami dotyczącymi wychowania i rozwoju dziecka, w szczególności dotyczącymi przysposobienia, w tym między innymi z wybranymi elementami psychologii, pedagogiki, medycyny, prawa rodzinnego.

Po otrzymaniu pozytywnej opinii kwalifikacyjnej oraz doborze do specyfiki potrzeb dziecka, kandydaci zapoznają się z historią życia dziecka, często złożoną i trudną, bo dzieci kierowane do adopcji mają duży bagaż przeżyć i doświadczeń, np. sytuacje kryzysowe czy zmiany środowisk opieki, co wpływa na ich rozwój. Potem organizowany jest pierwszy kontakt z dzieckiem w miejscu, gdzie ono przebywa. Następnie kandydaci nawiązują dalsze relacje z dzieckiem, poznają się i uczą się siebie nawzajem, stopniowo budując relacje, a jeśli wszystko przebiega pomyślnie, ubiegają się o przysposobienie dziecka.

Procedurę kończy rozprawa w sądzie, podczas której kandydaci zostają rodzicami, otrzymują władzę rodzicielską, uprawnienia i obowiązki rodziców. Decyzja o przysposobieniu dziecka jest na całe życie, powinna być świadoma i podjęta przez kandydatów z odpowiedzialnością. Po adopcji udzielana jest pomoc postadopcyjna dla rodzin dostosowana do ich potrzeb.

Dzięki adopcji dziecko ma miłość, ciepło, bezpieczeństwo i rodzinny dom. Rodzice mogą spełniać się w rodzicielstwie i mimo dużej pracy, jaką trzeba będzie podjąć, by pomóc dziecku i wspierać je w dalszym rozwoju, będą doświadczać wielu zwykłych radości na co dzień.

Osoby zainteresowane zapraszamy do Ośrodka Adopcyjnego ROPS w Opolu, ul. Rejtana 5, tel. +48 77 45 655 86, i Sekcji Zamiejscowej Ośrodka w Nysie, ul. Piłsudskiego 47, tel. +48 77 40 78 054 – udzielimy Państwu dokładnych informacji o procedurze adopcji, czyli o tym jak zostać mamą i tatą dla dziecka.

Ewa Skirzewska

kierownik Ośrodka Adopcyjnego ROPS w Opolu

Polskie prawo nie zezwala na adopcję przez pary jedнопłciowe.

MM

Zostań członkiem DAK-Gesundheit - ustawowej kasy chorych w Niemczech

Jesteśmy jedną z największych kas chorych w Niemczech. Zaufało nam ok. 6 milionów osób i jesteśmy z tego dumni!

Oferujemy obowiązkowe ubezpieczenia zdrowotne dla:

- Pracowników zatrudnionych na umowę o pracę w Niemczech
- Osób na własnej działalności w Niemczech (Gewerbe)
- Członków rodzin ubezpieczonych (Familienversicherung)

DAK
Gesundheit
Ein Leben lang.

Joanna Gos (Bezirksleiterin)
Grillparzerstraße 2 81675 München
Mobil: 0049/ 151 533-18-616
Telefon: 0049 89/ 2601049-1103
E-Mail: joanna.gos@dak.de

W razie choroby oferujemy Państwu infolinię w języku polskim: 0049/ 40 325-325-542

Infolinia czynna: poniedziałek - czwartek 8.00 - 16.00 oraz piątek 8.00 - 13.00

Zapraszamy do odwiedzenia naszej strony po polsku www.dak.de/polska. Posiadamy formularze w języku polskim.

Zapraszamy do kontaktu również firmy, m.in. agencje pracy, które chcą ubezpieczyć swoich pracowników z Polski!

Chcesz się ubezpieczyć lub zmienić dotychczasową kasę chorych, zadzwoń!

WWK Versicherungen WILLKOMMEN BEI DER STARKEN GEMEINSCHAFT.

OFERUJEMY PEŁEN WACHLARZ UBEZPIECZEŃ:

Rentowo-emerytalne
Rentę chorobową
Na życie i dożycie
Wypadkowe
OC prywatne
i firmowe
Komunikacyjne
Domu lub mieszkania
Ochrona Prawna
Zdrowotne
Świadczenia pogrzebowe
Kredyty hipoteczne

Altersvorsorge
Berufsunfähigkeit
Risikovorsorge
Unfallschutz
Haftpflicht
Firmenkunden
Auto & Kraftfahrzeug
Haus & Wohnen
Rechtsschutz
Krankenversicherung
Sterbegeld
Immobilienfinanzierung

WWK Versicherungen

AGNIESZKA NAZARKO

HAUPTAGENTIN

Rathenaustraße 138, 80937 München
Telefon 089 54892190, Mobil 0178 8011693
agnieszka.nazarko@wwk.de
partner.wwk.de/agnieszka.nazarko

The Word Prodigy - Ewa Bembnista

TŁUMACZENIA I POMOC W FORMALNOŚCIACH

TŁUMACZ PRZYSIĘGŁY

j. polskiego
i niemieckiego

Kapellenstr. 25,
82008 Unterhaching
Dojazd
(15 min. od centrum Monachium):
S3, kierunek Holzkirchen,
przystanek Unterhaching

☎ 015777453603
✉ info@wordpro.eu

TŁUMACZENIA: uwierzytelnione • zwykłe • ustne i pisemne w wszystkich zakresach

DORADZTWO I POMOC W URZĘDACH: wnioski na Kindergeld • Harz IV (zasilek na utrzymanie) • mieszkania socjalne • uznanie kwalifikacji zawodowych itp. • dofinansowanie do kursów języka niemieckiego • wypełnianie formularzy • sporządzanie pism urzędowych

TŁUMACZENIA MEDYCZNE: w szpitalach podczas badań i zabiegów • wypełnianie formularzy • tłumaczenie dokumentacji medycznej • doradztwo w wyborze odpowiedniej kliniki i specjalisty

INNE: tłumaczenie podczas egzaminu na kartę wędkarską

www.wordpro.eu

PRENUMERATA

bez trudu
bezpośrednio do Ciebie!!!

Moje Miasto -
polonijne czasopismo
z dostawą do domu

ZADZWOŃ

0871/97 46 335

- reklama polskich usług
- porady
- publicystyka
- wydarzenia

StM Steuerberater
Dipl.-Kfm.
Pawel Madzarow

KANCELARIA PODATKOWA

doradztwo podatkowe

księgowość

sporządzanie zeznań
podatkowych

korespondencja
z urzędami skarbowymi

ADRES:

Werner-Eckert-Str. 4
81829 München

p.madzarow@gmail.com

Tel.: 089/99936501

Fax: 089/99936502

Terminy po telefonicznym
lub mailowym uzgodnieniu

www.steuerberater-madzarow.de

Książki na wiosnę

Wiosną, gdy dni stają się dłuższe, przyroda budzi się do życia, a powietrze jest pełne świeżości i obietnic nowych początków, wiele osób zwraca się ku książkom, które pasują do tego optymistycznego czasu, ku lekkiej i przyjemnej lekturze. To idealny moment na poznanie nowych autorów, odkrycie fascynujących światów literackich lub ponowne przeczytanie ulubionych klasyków. Oto cztery książki, które doskonale mogą się sprawdzić w tym czasie.

LITERATURA PIĘKNA

Wiosna

Ali Smith, wydawnictwo: W. A. B.

W „Wiośnie” Ali Smith snuje opowieść przede wszystkim o nadziei na lepsze jutro oraz o związkach międzyludzkich, które bez względu na życiowe trudności, mają ogromne znaczenie. Autorka bawi się poniekąd czasoprzestrzenią, jej powieść dość intensywnie migruje w czasie. W „Wiośnie” bardzo widoczne są nawiązania do Shakespeare'a

Małgorzata Gašiorowska

książce detektywi tacy jak Herkules Poirot, panna Marple oraz Tommy i Tuppence, muszą odłożyć na bok wiosenny odpoczynek,

krwawa bitwa. Na zboczach Smocznej Góry, szczytu, który góruje nad miastem, rodzi się niemowlę, które zgodnie z Proroctwami Smoka ma zbawić świat. Chłopca trzeba odnaleźć zanim siłom Cienia uda się go dopaść i zabić. Wkrótce przecinają się ścieżki Moraine Damodred, młodej Przyjętej, która ma zostać pełną Aes Sedai, oraz Lana Mandragora, żołnierza walczącego w bitwie. Los zwiąże życie tych dwojga na zawsze, jednak ich droga wypełniona jest rozlicznymi niebezpieczeństwami – zarówno Moraine, z królewskiej dynastii Cairhien, której król właśnie zmarł, jak i Lan, uważany za niekoronowanego władcę jakoby wymarłego już narodu, odkrywają, że ich życiu zagrażają spiski ze strony sił poszukujących dziecka. Tymczasem pieczęcie skuwające Czarnego słabną z każdym dniem...

i jego „Peryklesa”. Ali Smith wciąga czytelnika w świat nieprawdopodobnej historii, dziejącej się w nieprawdopodobnej rzeczywistości. Otaczająca nas aktualnie rzeczywistość ulega dynamicznym zmianom, ale z drugiej strony – jaki wpływ ma na tocząca się opowieść? Ali Smith w swojej książce łączy wiele motywów historycznych i literackich. Autorka uznała wiosnę za łączniczkę postaci takich jak Beethoven, Charlie Chaplin, Shakespeare, Katherine Mansfield z tematyką, którą żyje współczesny świat – brexit, zmiany światopoglądowe czy pogodzenie się z przeszłością. A „Wiosna” to przede wszystkim nadzieja.

KRYMINAŁ

Zło rozkwita wiosną

Agatha Christie

wydawnictwo: Dolnośląskie

„Zło rozkwita wiosną” to zbiór opowiadań Agathy Christie, który przenosi czytelnika w świat, gdzie wiosenna aura jest tłem dla mrocznych zagadek kryminalnych. W tej

by zmierzyć się z przestępczością, która nie zna odpowiedniej pory roku. Forma krótkich opowiadań jest tu atutem – każde z nich jest kompletną historią, która zamyka się w sobie, pozwalając na krótkie, ale intensywne doświadczenie literackie. Dzięki czemu czyta się je z dużą przyjemnością oraz są idealnym wyborem, gdy mamy mniej czasu lub chcemy na chwilę odebrać się od rzeczywistości. Każde opowiadanie jest małym dziełem sztuki, w którym Christie wykorzystuje swoją umiejętność tworzenia napięcia, manipulowania fabułą oraz zaskoczenia. To połączenie intrygi i humoru sprawia, że jest to lektura nie tylko wciągająca, ale i również relaksująca.

FANTASTYKA

Nowa wiosna

Robert Jordan

wydawnictwo: Zysk i S-ka

Każda wielka opowieść ma swój początek... Od trzech dni wokół zaśniewanego wspaniałego miasta Tarv Valon toczy się

ROMANS

Wiosna w Różanach

Bogna Ziembicka

wydawnictwo: Otwarte

Zosia Borucka nie mogłaby być bardziej szczęśliwa – odzyskała rodzinny dom i spodziewa się dziecka ukochanego Krzysztofa. Ale okrutny los postanawia z nią zadzwic: odbiera jej wszystko, co najcenniejsze. Zdruzgotana, zamyka się w sobie, odsuwa od ludzi. Czy troska przyjaciół pomoże jej odzyskać radość życia? A może sprawi to wyjazd do Dalmacji i spotkanie z odnalezionym po latach dziadkiem? Rozgrzewająca serce opowieść o radościach i smutkach, jakie niesie los, o rodzinie, której każdy z nas potrzebuje; o przyjaźni, która pozwala przetrwać najtrudniejsze chwile, i o miłości dającej nadzieję na szczęście.

ZAKŁAD POGRZEBOWY w Monachium

Die ganz persönliche Art der Bestattung

Zapewniamy całodobowe eksportacje z miejsca zgonu (niezależnie czy jest to dom, hospicjum, czy szpital) na terenie całego Monachium i okolic. Wykonujemy także przewozy Zmarłych na obszarze całej Europy.

MÜNCHEN
Notburgstraße 4
80639 München

Tel. 089 99 300 414
Fax 089 99 300 415
info@muenchner-pietaet.de

UNTERHACHING
Hofmarkweg 12
82008 Unterhaching

Tel. 089 23 71 91 74
Fax 089 23 71 54 61
kontakt@muenchner-pietaet.de

WARSZTAT mechaniki samochodowej

GibGas Pawel Kfz Werkstatt GmbH

Bodenseestr 222, 81243 München ☎ 089 41612233 📞 017622918048
www.autogasmuenchen.com • info@autogasmuenchen.com

NAPRAWY I SERWIS

instalacji gazowych • mechaniki i elektroniki • blacharstwo, lakiernictwo • obsługa firmowych flot samochodowych

Na terenie Monachium działamy od 2007 r. Zespół siedmiu wykwalifikowanych mechatroników gwarantuje najwyższą jakość wykonywanych usług. Części samochodowe zakupujemy od różnych dystrybutorów, co pozwala nam na utrzymanie korzystnych cen. **ZAPRASZAMY**

PODRÓŻE redaktora

Redaktor naczelny *Mojego Miasta*, Bogdan Żurek, niedawno odwiedził Trójmiasto, biorąc udział w szeregu spotkań i wydarzeń. Między innymi spotkał się z młodzieżą polsko-niemiecką, uczestniczył w seminarium dotyczącym Anny Walentynowicz oraz był gościem honorowym na koncercie poświęconym Jackowi Kaczmarskiemu, z okazji 20. rocznicy śmierci barda.

GDAŃSK – 20.03.2024 r.

Spotkanie ze świadkiem historii

W dniach 19–22 marca 2024 r. młodzież brała udział w projekcie polsko-niemieckim „Polska, Niemcy – co nas łączy?“, którego organizatorami byli Dom Pojednania i Spotkań w Gdańsku oraz Internationales Bildungs- und Begegnungswerk e.V. Dortmund. Uczestnikami projektu byli uczniowie z Heinrich-Böll-Gesamtschule w Oberhausen i Zespołu Szkół nr 4 im. Piastów Śląskich w Gliwicach.

Popołudnie spędziliśmy z wyjątkowym gościem, panem Bogdanem Żurkiem. W latach 70. i 80. był on mistrzem bezpośredniej produkcji w Stoczni Gdańskiej, uczestniczył

w strajku w sierpniu 1980 roku, zakładał w stoczni „Solidarność” i pełnił funkcję przewodniczącego Komitetu Obrony Więzionych i Represjonowanych za Przekonania. W stanie wojennym był internowany w Opolu i Nysie, zmuszony do emigracji, redaktor Radia Wolna Europa, publicysta, autor tekstów w emigracyjnej prasie, założyciel wielu organizacji i zrzeszeń polsko-niemieckich w Monachium, odznaczony m.in. Krzyżem Kawalerskim i Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski.

Po wykładzie dotyczącym roli Solidarności w demontażu systemu komunistycznego w Polsce i historii strajków w Stoczni, mieliśmy okazję zadać naszemu świadkowi historii pytania. Obok pytań pojawiły się – zarówno ze strony młodzieży polskiej, jak i niemieckiej – także głosy podziękowania za to, co zrobił

pan Żurek w latach swojej młodości, za jego wybory, gotowość do poświęceń, nieraz zniesienia twardych konsekwencji tych niełatwych decyzji, bo dzięki ludziom takim jak on mamy dziś wolną Polskę, a Niemcy nie są już podzielone. Rozmowy w kularach i przy kolacji trwały do wieczora.

Wg. relacji Anny Pikulskiej-Stępień, nauczycielki i przewodniczki polskiej grupy.

GDAŃSK WRZESZCZ – 27.03.2024 r.

Prawda nie obroni się sama!

Pod koniec marca uczestniczyłem w niezwykle interesującym spotkaniu w Gdańsku z dr. hab. Sławomirem Cenckiewiczem pt. „Dziedzictwo Anny Walentynowicz”, którą miałem zaszczyt znać osobiście. Spotkanie prowadził dyrektor Oddziału IPN w Gdańsku dr Marek Szymaniak.

Anna Walentynowicz, nieustraszona bohaterka antykomunistycznej opozycji, należała do najbardziej prześladowanych i inwigilowanych wrogów poprzedniego systemu. Niestety, próby wymazania jej z historii Polski trwają do dzisiaj, co objawia się w zakłamywaniu jej dokonań i niszczeniu pamiątek poświęconych Jej pamięci. W obliczu tego ciągłego ataku, musimy bronić prawdy o Annie Walentynowicz, ponieważ – jak zaznaczył prelegent

– w tym szczególnym przypadku prawda nie obroni się sama.

Spotkanie odbyło się w sali konferencyjnej Hotelu Focus w Gdańsku Wrzeszczu, niedaleko mieszkania Anny Walentynowicz oraz Jej pomnika.

Anna Walentynowicz zginęła 10 kwietnia 2010 roku w katastrofie prezydenckiego samolotu pod Smoleńskiem.

B. Żurek

GDAŃSK-OLIWA – 14.04.2024 r.

W 20. rocznicę śmierci Jacka Kaczmarskiego

„Człowiek znika, pieśń nie ginie” – pod takim tytułem w Oliwskim Ratuszu Kultury odbył się koncert Przemysława Grudzińskiego z okazji 20. rocznicy śmierci Jacka Kaczmarskiego, najwybitniejszego polskiego autora i wykonawcy piosenki literackiej.

Przemysław Grudziński, znany gitarzysta, wokalista i pasjonat twórczości Jacka Kaczmarskiego – wielokrotnie nagradzany i wyróżniany

na konkursach i przeglądach piosenki poetyckiej – zaprezentował szeroki wybór utworów Barda Solidarności, od wczesnych piosenek po późniejsze wiersze, utwory z bogatą historią oraz intymne ballady i liryki z nutą humoru. Występ był osobistą opowieścią artysty o jego fascynacji twórczością Jacka Kaczmarskiego, wzbogaconą ciekawymi zapowiedziami poszczególnych piosenek.

Koncert zakończyła owacja na stojąco licznej publiczności, wśród której znaleźli się goście honorowi, Alicja Delgas, ostatnia partnerka barda, obecnie prezes zarządu Fundacji im. Jacka Kaczmarskiego, oraz Jego przyjaciel – Bogdan Żurek.

MM

Alicja Delgas, Przemysław Grudziński i Bogdan Żurek (po lewej)

MOJEMIASTO

Impressum

WYDAWCA: Grzegorz Spisła - werbe-agentur spisla Am Holz 3, 84036 Kumhausen; **KONTAKT:** tel. +49 871 97 46 335, fax +49 871 430 87 935, e-mail: redakcja@mm-gazeta.de; **REDAKTOR NACZELNY:** Bogdan Żurek. **WSPÓŁPRACA:** Magdalena Felchnerowska, Sylwia Cieplak, Paulina Cieślak-Szmyt. Zamieszczone teksty podlegają prawu autorskiemu. Przetwarzanie tylko za zgodą wydawcy. Redakcja nie odpowiada za niezamówione artykuły i zdjęcia. Za treść ogłoszeń, artykułów sponsorowanych oraz reklam redakcja i wydawnictwo nie ponoszą odpowiedzialności. **DRUK:** Sonar Sp. z o.o., ul. Kostrzyńska 89, 66-400 Gorzów Wlkp., tel. (+48 95) 736 88 35, e-mail: biuro@sonar.pl, www.sonar.pl; **NAKLAD:** 8000.

HERAUSGEBER: werbe-agentur spisla Am Holz 3, 84036 Kumhausen; **KONTAKT:** Tel. +49 871 97 46 335, Fax +49 871 430 87 935, e-mail: redakcja@mm-gazeta.de; Der Inhalt unterliegt dem Urheberrecht. Die Verwertung aller Beiträge ist nur mit der schriftlichen Zustimmung des Herausgebers gestattet. Für unverlangt eingesandte Bild- und Textbeiträge keine Gewähr. Herausgeber und Redaktion haften nicht für den Inhalt der veröffentlichten Anzeigen. **DRUCK:** Sonar Sp. z o.o., ul. Kostrzyńska 89, 66-400 Gorzów Wlkp., tel. (+48 95) 736 88 35, e-mail: biuro@sonar.pl, www.sonar.pl; **AUFLAGE:** 8000.

Konsulat Generalny RP w Monachium
Röntgenstr. 5, 81679 München
Tel.: 089/418 60 80;
https://www.gov.pl/web/niemcy/konsulat-generalny-rp-w-monachium

Deutsch-Polnische Gesellschaft München e.V. Towarzystwo Niemiecko-Polskie w Monachium
Postfach 33 08 08, 80068 München
Tel.: 0151/ 65 52 42 35
mail@dpgm.de, www.dpgm.de

Krakauer Haus
Hinter Insel Schütt 34, 90403 Nürnberg
Tel.: 0911 22 41 20

Polska Parafia Katolicka Augsburg
Thommstr. 24B, 86153 Augsburg
Tel.: 0821/30749

Polska Parafia Katolicka w Ingolstadt
Hans-Sachs-Str. 21, 85055 Ingolstadt
Tel.: 0841/88138200

Polska Parafia Katolicka Ludwigsburg
Moldastr. 20, 71638 Ludwigsburg
Tel.: 07141/893369

Polska Parafia Katolicka w Monachium
Heßstraße 24, 80799 München
Tel.: 089/21374290

Polska Parafia Katolicka w Norymberdze
Arminiusstr.21, 90402 Nürnberg
Tel.: 0911/473355

Polska Parafia Katolicka Regensburg
Plattlinger Str.6, 93055 Regensburg
Tel.: 0941/794478

Polska Parafia Katolicka Stuttgart
Zuckerbergstr. 9, 70378 Stuttgart
Tel.: 0711/564184

ADWOKACI:

BERTRAM Carola
Bergmannstr. 11, 80469 München,
Tel. 089/54 84 68 68

BOROWSKA-WÜNSCH Krystyna
Schulstr.10, 80634 München
Tel.: 089/13 03 86 28

DEMACKER Izabela S.
Löwengrube 10, 80333 München
Tel.: 089/85 63 63 55

DERKACZ Oskar
Sonnenstr. 27 / 2. OG, 80331München
Tel.: 089/12 76 25 46

DUDEK Ilona
Oskar-von-Miller-Ring 31, 80333 München
Tel.: 089/287 297 330

GROBORZ Olaf
Donnersbergerstr. 46, 80634 München
Tel.: 089/13 95 83 72

MOTKOWSKI Christoph
Herzog-Wilhelm-Str. 21, 80331 München
Tel.: 089/218 955 62

NIEZGODA Milena
Dachauer Str. 44, 80335 München
Tel.: 089/550 779 0

PAZUR Maciej
Trappentreustr. 42, 80339 München
Tel.: 089/740 53 362, M: 0176/77225482

PRZIBYLLA Alexander
Oskar-von-Miller-Ring 31, 80333 München
Tel.: 089/287 297 330

AUTO - USŁUGI:

Pawel KFZ Werkstatt
Bodenseestr. 222, 81243 München/Neuaußing
Tel.: 089/262 14 696

DORADZTWO PODATKOWE:

BOROWSKA-WÜNSCH Krystyna
Schulstr.10, 80634 München
Tel.: 089/13 03 86 28

JAROS Agnieszka
Zur Herrgottsruhe 6, 89335 Hochwang
Tel.: 08223/409 677
Klausenburgerstraße 9 Geb. C, 81677 München
Tel.: 089/909 387 85, M: 0179/298 67 70

MADŻAROW Paweł
Werner-Eckert-Str. 4, 81829 München
Tel.: 089/99936501, M: 0179 5468121

MOTKOWSKI Christoph
Herzog-Wilhelm-Str. 21, 80331 München
Tel.: 089/218 955 62

PRZIBYLLA Alexander
Oskar-von-Miller-Ring 31, 80333 München
Tel.: 089/287 297 330

DORADCA PODATKOWY:

JAROS Agnieszka
Zur Herrgottsruhe 6, 89335 Hochwang
Tel.: 08223/409 677

Klausenburgerstraße 9 Geb. C, 81677 München
Tel.: 089/909 387 85, Mobil: 0179/298 67 70

MADŻAROW Paweł
Werner-Eckert-Str. 4, 81829 München
Tel.: 089/99936501, M: 0179 5468121

KSIĘGOWOŚĆ:

BBL SERVICE
Paul-Heyse-Str. 6, 80336 München
Tel.: 089/322 123 78

LASOTA Janina
Klosterstraße 29, 95028 Hof
Tel.: 09281/14 07 852

LEKARZE:

OGÓLNY:
FELDMANN Irena
Landsberger Str. 497, 81241 München – Pasing
Tel.: 089/ 88 14 89

MASIUK-SHARO Tatiana
Alter Messeplatz 2, 80339 München
Tel.: 089 50 29 611

PETZOLD Małgorzata
Rosenheimerstr. 79, 81667 München
Tel.: 089/489 567 49

ZADROZNY Jacek
Therese-Giehse-Allee-33, 81739 München
Tel.: 089/679 07 332

DERMATOLOG:
BERGER Marta
Blumenstr. 1, 80331 München
Tel.: 089/21542854

GINEKOLOG:
MATZKU-SCHWARZ Sandra
Karl-Köglsperger-Straße 31, 80939 München
Tel.: 089/311 99 57

KARDIOLOG:
MURA Roman
Tal 15/2, 80331 München
Tel.: 089/21 66 930

ORTODONTA:
GREMMINGER Agnieszka
St.-Veit-Straße 11, 81673 München
Tel.: 089/43 10 93 30

PSYCHOTERAPIA:
KACZMAREK Anna
Psycholog kliniczny i psychoterapeuta
Humboldtstrasse 19, 81543 München
Tel.: 0152/0721 5774

STANKOWSKI Marta
Heilpraktikerin für Psychotherapie
Hipnoterapia, Kineziologia, Reiki, EMDR
Isenschmidstr. 18; 81545 München
Tel.: 089/244 05 818, M: 0177/49 04 328

STOMATOLOG:
DIZER Yelena
Brunnengasse 19, 90402 Nürnberg
Tel.: 0911/224052

JURECKI Katharina
Amalienstr. 60, 80799 München
Tel.: 089/39 37 20

KOZŁOWSKI Joanna
Marktplatz 7, 85375 Neufahrn
Tel.: 08165/48 66

PRODENTICA
Perfallstraße 2, 81675 München
Tel.: 089/470 33 68

SITEK Christian
Moosacher Str. 58c, 80809 München
Tel.: 089 59 52 73

NAUKA JAZDY:
BATYRA Matthias - Fahrschule Holtmann
Kazmairstraße 45, 80339 München
Tel.: 089 5028 255, Mobil: 0176 32715421

OBSŁUGA FIRM:
AGS Agentur SZKULTECKA Grażyna
Herzog-Wilhelm-Str. 21, 80331 München
Tel.: 089/86 36 98 32

SKLEPY:
Lukullus AUGSBURG
Klausstraße 24, 86167 Augsburg

Lukullus ERLANGEN
Sylvaniastraße 14, 91056 Erlangen

Lukullus LANDSHUT
Innere Münchener Str. 18-20, 84036 Landshut

Lukullus MONACHIUM HADERN
Guardinistraße 186, 81375 München

Lukullus MONACHIUM
Rainfarnstrasse 34, 80935 München

Lukullus REGENSBURG
Greflinger Str. 53, 93055 Regensburg

PAULINKA
Fischerei 1, 84130 Dingolfing

POLKA
Augsburger Str. 10, 82256 Fürstenfeldbruck

Polnische Spezialitäten STUTTGART
Erligheimer Str. 8, 70437 Stuttgart
Tel.: 0711/81074899

TŁUMACZENIA:
BEMBNISTA Ewa
Kapellenstr. 25, 82008 München/Unterhaching
Tel.: 0157/77 453 603

DZIKIEWICZ Marta
marta.dzik@gmx.de
Tel.: 0173/685 82 01

MILLER Agnieszka
Leopoldstr. 244, 80807 München
Tel.: 089/688 50 05

WEBER Justyna
Tel.: 0176 220 633 25

WYPIJEWSKA-KOCHEMS Hanna
Gottfried-Böhm-Ring 43, 81369 München
Tel.: 089/78 65 21

UBEZPIECZENIA:
NAZARKO Agnieszka
Rathenaustraße 138, 80937 München
Tel.: 089/54 892 190

SLABON Adam
Bruckstrasse 25, 84130 Dingolfing
M: 0176/846 41 740

SOWADA Łukasz
Thalkirchner Straße 184, 81371 München
Tel.: 089/41 41 41 351, M: 0176/104 224 97

INNE:
Josephsburg-Apotheke
HUBER Mariola, Josephsburgstr. 60,
81673 München Berg am Laim
Tel.: 089/43 660 304

saniPEP Apotheke
Ollenhauerstr. 6, 81737 München
centrum handlowe Neuperlach

Übersetzungen & Consulting

Serdecznie zapraszam do korzystania z szerokiej oferty usług
Biura Tłumaczeń i Informacji Agnieszki Miller

- Tłumaczenia przysięgłe i zwykłe wszelkich dokumentów i tekstów w zakresie języka polskiego i niemieckiego oraz innych języków świata.
- Teletłumaczenia ustne dla firm i osób prywatnych.
- Kompleksowa organizacja tele- i wideokonferencji m.in. przez aplikacje Teams, Zoom, Skype, WhatsApp, Messenger.
- Pisemne specjalistyczne tłumaczenia medyczne, kompetentna asysta tłumacza podczas konsultacji medycznych, leczenia lub terapii.
- Tłumaczenia ustne podczas spotkań politycznych i biznesowych, konferencji, kongresów, delegacji, negocjacji handlowych, targów na terenie Niemiec, Austrii, Szwajcarii i Polski.
- Asysta i tłumaczenie podczas wizyt w zakładach karnych na terenie Niemiec.
- Pomoc w załatwianiu wszelkich spraw urzędowych w Niemczech oraz w Polsce (np. transkrypcji aktów stanu cywilnego), udzielanie informacji dotyczących zawierania związków małżeńskich, nostryfikacji dyplomów, uznawania zawodów itd.; pomoc w formułowaniu pism urzędowych i przy wypełnianiu formularzy.

ORAZ

- Profesjonalna obsługa biurowa spółek i firm jednoosobowych; współpraca uwzględniająca szerokie kontakty w zakresie kancelarii adwokackich oferujących swe usługi w dziedzinach prawa gospodarczego, pracy, medycznego, karnego, rodzinnego, finansowego i spadkowego, a także kancelarii notarialnych oraz jednostek doradztwa podatkowego w Niemczech i w Polsce.

Biuro Tłumaczeń
i Informacji
Agnieszka Miller

Leopoldstr. 244,
80807 München

Tel. +49 (0)89 / 688 5005
Fax +49 (0)89 / 41929022

Mobil: +49 (0)172 / 7743443
WhatsApp 0049(0)1727743443
E-mail: post@a-miller.de

www.a-miller.de

Kancelaria Adwokacka

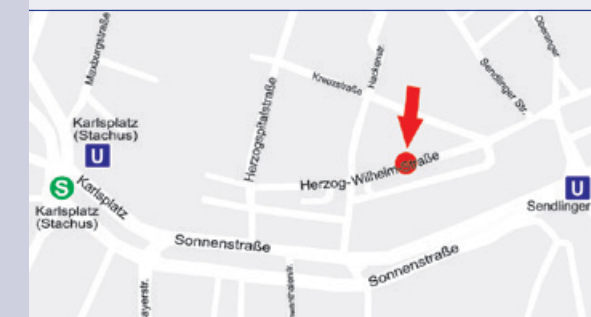
Christoph Motkowski
RECHTSANWALT

OBSŁUGA PRAWNO-PODATKOWA

Usługi prawno-podatkowe
w zakresie:

- prawa cywilnego i gospodarczego
- księgowości i rozliczeń podatkowych
- niemieckiej działalności gospodarczej
- wypadków drogowych i odszkodowań

Herzog-Wilhelm-Str. 21
80331 München
Stachus/Sendlinger Tor
Tel.: 089/218 955 62
Fax: 089/218 955 63
Mobil: 0162 8012373
E-mail: info@kanzlei-motkowski.de

www.kanzlei-motkowski.de

KANCELARIA ADWOKACKA

Oskar Derkacz

RECHTSANWALT

Sonnenstr. 27 (2 piętro) · 80331 München

U1/2 U3/6 Sendlinger Tor · S-Bahn Karlsplatz (Stachus)

PRAWO KARNE

Obrona w sprawach karnych i wykroczeń

PRAWO PRACY

Pomoc przy wypowiedzeniach i odprawach

POMOC W NAGŁYCH WYPADKACH

Aresztowanie, przeszukanie itp.

Gwarantujemy bezpośredni kontakt z adwokatem –
tel. kom.: 0179-41 94 26 4

tel. (089) 12 76 25 46 · fax (089) 12 76 25 47 · e-mail: kanzlei@derkacz.net

Kancelaria Adwokacka

Z a p r a s z a

Ilona Dudek

Rechtsanwältin
Fachanwältin für Familienrecht

Alexander Przibylla

Rechtsanwalt
Fachanwalt für Strafrecht

prawo rodzinne · prawo pracy · prawo karne · prawo gospodarcze · prawo spadkowe ·
regulacja wypadków drogowych · deklaracje podatkowe i księgowość

Oskar-von-Miller-Ring 31 · 80333 München
Telefon: 089 287 297 330 · Fax: 089 287 297 339

UDZIELAMY PORAD W JĘZYKU POLSKIM I NIEMIECKIM

Dermatologia i medycyna estetyczna

Prywatna przychodnia dermatologiczna
i medycyny estetycznej

- Klasyczna dermatologia
- Dermatochirurgia
- Ostrzykiwanie zmarszczek
- Korekta ust i nosa
- Korekta brody bez operacji
- Diagnostyka znamion

Lek. med. Marta Maria Berger
Specjalista dermatolog i wenerolog, specjalista medycyny estetycznej

skin
forever®

Privatpraxis für Dermatologie und Venerologie
Blumenstrasse 1
80331 Monachium | Niemcy
Zapraszamy do kontaktu: 089 215 42 854
lub online www.skinforever.de

PORADY ONLINE